

**ÇİZGİ FİLMLERDE SEMPATİK ŞİDDET
OLGUSU: TRT ÇOCUK TELEVİZYONU
ÖRNEĞİ**

Önder EBREN

**Yüksek Lisans Tezi
Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. A. Kadir ATİK
2015**

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI**

Önder EBREN

**ÇİZGİ FİLMERDE SEMPATİK ŞİDDET OLGUSU:
TRT ÇOCUK TELEVİZYONU ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. A. Kadir ATİK**

ERZURUM-2015

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

08/05/2015

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Çizgi Filmlerde Sempatik Şiddet Olgusu: TRT Çocuk Televizyonu Örneği" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..!... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

08.05.2015

Önder EBREN

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. A. Kadir ATİK danışmanlığında, Önder EBREN tarafından hazırlanan bu çalışma 08 /05/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. A. Kadir ATİK

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. M. Sezai TÜRK

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. İrfan HİDİROĞLU

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 08 /05 /2015

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

F-85/00/22.02.2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
TABLolar DİZİNİ	V
GRAFİKLER DİZİNİ	IX
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SEMPATİK ŞİDDET KAVRAMI

1.1. ŞİDDET KAVRAMI	4
1.2. ŞİDDET ÇEŞİTLERİ	6
1.2.1. Fiziksel Şiddet	6
1.2.2. Psikolojik Şiddet.....	6
1.2.3. Cinsel Şiddet.....	7
1.2.4. Ekonomik Şiddet	7
1.3. ŞİDDETİN ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ	8
1.3.1. Psikolojik Nedenler	8
1.3.2. Sosyal, Kültürel ve Çevresel Nedenler.....	10
1.4. BİR KÜLTÜREL ÖGE OLARAK ŞİDDET	13
1.5. SEMPATİK ŞİDDET	15

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON VE ŞİDDET İLİŞKİSİ

2.1. TELEVİZYON VE ŞİDDET	19
2.2 TELEVİZYONDA ŞİDDET İÇERİKLİ PROGRAMLARIN ETKİLERİNE DAİR KURAMLAR	20
2.2.1. Uyarma Kuramı	20
2.2.2. Arınma Kuramı.....	20
2.2.3. Kısıtsızlaştırma Kuramı.....	21
2.2.4. Duyarsızlaştırma Kuramı	22

2.3. TELEVİZYON DOLAYIMIYLA ÖĞRENİLEN BİR TUTUM VE KANAAT OLARAK ŞİDDET: ÖĞRENME KURAMI.....	23
---	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK

3.1. ÇİZGİ FİLM KAVRAMI	26
3.2. ÇİZGİ FİLMİN GELİŞİMİ.....	26
3.2.1. Çizgi Filmin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi	29
3.3. ÇİZGİ FİLMİN YAPIM AŞAMALARI.....	32
3.4 ÇOCUĞUN GELİŞİM DÖNEMLERİ AÇISINDAN TELEVİZYON	34
3.4.1. Çocuk Kavramı.....	34
3.4.2. Televizyonun Yaş Gruplarına Göre Çocuklar Üzerindeki Etkileri	34
3.4.2.1. (0-3) Yaş Grubu Çocuk	34
3.4.2.2. (4-7) Yaş Grubu Çocuk	35
3.4.2.3. (7-12) Yaş Grubu Çocuk	37
3.4.3. Televizyondan Etkilenen Çocuklardan Basına Yansıyan Haberler	37

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TRT ÇOCUK KANALININ SEMPATİK ŞİDDET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

4.1.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	39
4.2. ARAŞTIRMA KAPSAMI	40
4.3. VERİLERİN ANALİZİ	40
4.4. TRT ÇOCUK KANALI.....	100
4.4.1. TRT Çocuk Kanalı Yayın Akışı.....	101
4.5.2. TRT Çocuk Kanalının Yayın İçerikleri.....	102
SONUÇ.....	107
EKLER.....	111
EK 1. PROGRAM KÜNYELERİ	111
KAYNAKÇA	121
ÖZGEÇMİŞ.....	126

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÇİZGİ FİLMLERDE SEMPATİK ŞİDDET OLGUSU:
TRT ÇOCUK TELEVİZYONU ÖRNEĞİ**

Önder EBREN

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. A.Kadir ATİK

2015, 126 Sayfa

Jüri: Yrd. Doç. Dr. A.Kadir ATİK (Danışman)

Doç. Dr. M. Sezai TÜRK

Yrd. Doç. Dr. İrfan HİDİROĞLU

İnsanoğlunun varoluşundan beri kendini gösteren şiddet çağımızın da en önemli toplumsal sorunlarından birisi olarak varlığını sürdürmektedir. Bu süreçte çeşitli yapısal değişikliklere uğrayan şiddet teknolojinin gelişmesiyle kendisine yeni mecralar bulmuştur. Özellikle televizyonun yaygınlaşması şiddetin televizyon programlarında kendine yer bulmasını sağlamıştır. Bu anlamda televizyonun bireyleri şiddete özendirdiği çeşitli araştırmalarla ispatlanmış bir realitedir. Bu olumsuz durumdan doğal olarak çocuklarda fazlaca etkilenmektedir. Özellikle çocuklara yönelik eğitim ve eğlendirme amacıyla üretilen çizgi filmlerde bile şiddet unsurunun bulunması tehlikenin büyüklüğünü gözler önüne sermektedir.

Sempatik şiddet olarak adlandırdığımız değişik şekillerde ortaya çıkan şiddet türüne karşı beklenen tepkinin verilmemesi ve beklenen zarara yol açmaması özellikle çocuklar arasında bu tür şiddetin normalleşmesi tehlikesini de beraberinde getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, sempatik şiddet, çocuk, televizyon, çizgi film, TRT Çocuk

ABSTRACT

MASTER THESIS

**THE PHENOMENON OF SYMPATHETIC VIOLENCE IN CARTOONS:
THE STUDY OF “TRT ÇOCUK” TELEVISION CHANNEL**

Önder EBREN

Advisor: Assist. Prof. Dr. A.Kadir ATİK

2015, Page: 126

**Jury: Assist. Prof. Dr. A. Kadir ATİK (Advisor)
Assoc. Prof. Dr. M. Sezai TÜRK
Assist. Prof. Dr. İrfan HİDİROĞLU**

Since the creation of mankind as well as in this day and age, the presence of violence is one of society’s most important problems. Violence itself has changed in its structure through time and with the arrival of technology has found for itself further new pathways. Especially with the spread of television, violence has also found its way into television programs. There are numerous studies which have proven the profound effect of violence for imitation on the individual. Naturally, children are negatively impacted by this situation. The fact that even cartoons which have been produced with an educational or entertainment purpose have violent elements contained in them show just how extensive the danger is.

There is a danger that comes with sympathetic violence more so than other types of violence, and that is that there is a normalization of this type of violence, especially between children, as it does not appear to have the same negative response or awareness of the damage it can cause when compared to other types of violence.

Keywords: Violence, sympathetic violence, child, television, cartoon, TRT Çocuk

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Şiddet Türlerine İlişkin Frekans Değerleri.....	41
Tablo 4.2. Fiziksel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerler	42
Tablo 4.3. Psikolojik Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri.....	44
Tablo 4.4. Sözel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri	46
Tablo 4.5. Ekonomik Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri	47
Tablo 4.6. Cinsel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri.....	47
Tablo 4.7. Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri.....	48
Tablo 4.8. Şiddete Verilen Tepkinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri	49
Tablo 4.9. Şiddetin Yol Açtığı Zarar İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerler.....	50
Tablo 4.10. Şiddetin Yol Açtığı Zararın Telafisi Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri.....	51
Tablo 4.11. Şiddetin Gerekçesi Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri	52
Tablo 4.12. Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri ...	52
Tablo 4.13. Kuzucuk Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler	54
Tablo 4.14. Kuzucuk Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	55
Tablo 4.15. Kuzucuk Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	56
Tablo 4.16. Mimocan Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	57
Tablo 4.17. Mimocan Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	58
Tablo 4.18. Mimocan Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	59
Tablo 4.19. Paytaktan Öyküler Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	59
Tablo 4.20. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	60

Tablo 4.21. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	61
Tablo 4.22. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	62
Tablo 4.23. Pepee Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	63
Tablo 4.24. Pepe Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	64
Tablo 4.25. Pepee Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	65
Tablo 4.26. Biz İkimiz Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	65
Tablo 4.27. Biz İkimiz Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	66
Tablo 4.28. Biz İkimiz Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	67
Tablo 4.29. Dinozor Treni Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	67
Tablo 4.30. Canım Kardeşim Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	68
Tablo 4.31. Canım Kardeşim Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	69
Tablo 4.32. Canım Kardeşim Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	70
Tablo 4.33. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	70
Tablo 4.34. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	71
Tablo 4.35. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	72
Tablo 4.36. Doki Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	73
Tablo 4.37. Doki Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	74

Tablo 4.38. Doki Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	74
Tablo 4.39. Mutlu Oyuncak Dükkanı Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	75
Tablo 4.40. Mutlu Oyuncak Dükkanı Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	76
Tablo 4.41. Mutlu Oyuncak Dükkanı Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	77
Tablo 4.42. Maysa ve Bulut Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	77
Tablo 4.43. Arı Maya Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	78
Tablo 4.44. Arı Maya Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	79
Tablo 4.45. Arı Maya Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	80
Tablo 4.46. Pırdino Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	80
Tablo 4.47. Keloğlan Masalları Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	81
Tablo 4.48. Keloğlan Masalları Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	82
Tablo 4.49. Keloğlan Masalları Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	83
Tablo 4.50. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	84
Tablo 4.51. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	85
Tablo 4.52. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler	86
Tablo 4.53. Köstebekgiller Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	86

Tablo 4.54. Nane ile Limon Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	87
Tablo 4.55. Çizgi Film Makinesi Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	88
Tablo 4.56. Tel Ali Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	89
Tablo 4.57. Harika Balon Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	90
Tablo 4.58. Nasıl Acaba Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	91
Tablo 4.59. Cille Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	92
Tablo 4.60. Cille Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	93
Tablo 4.61. Cille Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler.....	94
Tablo 4.62. Mancınık Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	95
Tablo 4.63. Haberin Olsun Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler.....	96
Tablo 4.64. Bizim Ninniler Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler.....	97
Tablo 4.65. Tilki Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	98
Tablo 4.66. Yarışçı Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri.....	99
Tablo 4.67. Şiddet Ögesi Bulunan ve Bulunmayan Çizgi Filmler	100
Tablo 4.68. TRT Çocuk'un 19.02.2015 Tarihli Yayın Akışı.....	102

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 4.1. Şiddet Türlerine İlişkin Değerler	42
Grafik 4.2. Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler	48
Grafik 4.3. Sempatik Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler	53

ÖNSÖZ

Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı Yüksek Lisans tez çalışması olarak hazırlanan çalışmada sempatik şiddetin ne olduğunu, çizgi filmlerde kendini nasıl gösterdiğini ve TRT Çocuk kanalında sempatik şiddet unsurunun olup olmadığının incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Ülkemizde son dönemde çizgi filmi yayıncılığın artması ve sadece çizgi film yayına özgü tematik çocuk kanallarının açılması çizgi film üzerine çalışmaların artmasına neden olmuştur.

Çizgi filmlerin sempatik şiddet bağlamında bugüne kadar incelenmemiş olması araştırma konusunun seçilmesine destek vermiştir. Bu konu ile ilgilenenlere ve bu konuda araştırma yapanlara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmaya başladığım ilk andan itibaren, bilgisi, deneyimi ve hoşgörülü yaklaşımları ile beni yönlendirip, benden desteğini esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. A. Kadir. ATİK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamda yardımlarını esirgemeyerek bana yol gösteren ve her zaman yanımda olan Okutman Gürkan ARSLAN'a ve Öğretim Görevlisi Haşim UZUNGİL'e teşekkürlerimi sunarım. Öğrenim hayatım boyunca maddi manevi sınırsız desteğini aldığım bugüne gelmemde harcadığı emeği ve gösterdiği ilgisini, fedakarlığını hiçbir zaman karşılayamayacağımı bildiğim sevgili aileme ve eşim Şeyda SÖNMEZ EBREN'e, çalışmam esnasında ihmal ettiğim oğlum Ahmet Ege'ye ve kızım Zeynep Duru'ya en içten dileklerle teşekkürlerimi sunuyorum.

Erzurum – 2015

Önder EBREN

GİRİŞ

Şiddet kavramı insanlık tarihinin başlangıcından beri insan hayatında bir şekilde varlığını sürdürmüştür. Toplumdaki gelişmelere ayak uydurarak günümüze kadar gelen şiddet olgusu bugün toplumların önde gelen sorunlardan birisi haline gelmiştir. Şiddetin toplum tarafından algılanış biçimi ve kabul düzeyi oldukça önemlidir. Eğer şiddet toplumlarda bir yaşam biçimi olarak benimseniyorsa ister istemez sorunları çözüm aracı olarak kullanılır. Gittikçe büyüyen bir duyarsızlıkla yaşamın her alanına giren şiddet böylece şiddet kültürünün oluşmasına neden olmaktadır.

Şiddet olgusu ailede, okulda, medyada, futbol sahasında, işyerinde, genel olarak insanın bulunduğu her ortamda görülmektedir. Normal yoldan sorunlarını çözemeyen insanların başvurduğu bir yöntem olarak şiddet, günlük hayatımızda farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle şiddet kavramını tanımlamak ve ortaya çıkarmak da kolay olmamaktadır.

Toplumda şiddetin arkasında yatan nedenler ilgili pek çok farklı bakış açısı mevcuttur. Bunlar psikolojik, sosyal, kültürel ve çevresel nedenlerdir. Şiddetin nedenleri incelendiğinde hepsinin birbiriyle etkileşim içerisinde olduğu görülmektedir.

Şiddetin ortaya çıkma nedenlerinden birisi de hiç kuşkusuz kitle iletişim araçlarından birisi olan televizyondur. Televizyonun günlük hayatta daha fazla yer almaya başlamasıyla beraber insanların karşılaştıkları olaylara verecekleri tepkinin öne çıkmasında daha fazla etkili olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Bireyin televizyonda gördüğü şiddet olaylarını model alarak öğrenmesi ve bunu çevresindeki kişi veya kişilere uygulaması ise kaçınılmazdır. Bu bağlamda henüz çevresinde olup bitenlerden haberdar olmayan ve gerçek ile fantezi arasındaki ayrımı yapamayan çocuk bu türden şiddet unsurlarına karşı daha savunmasız bir şekilde yakalanmaktadır.

Çalışmanın Amacı: Televizyonun topluma ve çocuk gelişimine etkileri uzun yıllar boyunca pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Televizyon yayınları içinde çizgi filmler, görsel ve işitsel özellikleri nedeniyle çocukların gelişimini en fazla etkileyen programlardan birisidir. Türkiye’de televizyon kanallarının artmasıyla beraber kamusal ve özel yayın yapan kanalların bir çoğunda şiddet unsurunda gözle görülür bir oranda

artış olduğu gözlenmektedir. Bundan dolayı yayın yapan kuruluşların çocuklara yönelik yayınlarını titizlikle seçmesi gerekmektedir.

Yukarıda özetlemeye çalışılan konular çerçevesinde çalışmanın amacı, TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddet varlığını ve unsurlarını, bu unsurlarının sempatik şiddet olup olmadığını belirlemek ve şiddet konusuna dikkat çekerek izleyicilerin bu konu hakkında farkındalığını artırmaktır.

Bu kapsamda tezin temel sorunsalı "çizgi filmlerde sempatik şiddet unsurunun kendini ne şekilde gösterdiğinin TRT Çocuk örneğinden hareketle incelenmesi" biçimindedir. Bu temel sorunsal sempatik şiddet ne olduğu, çizgi filmlerde kendini nasıl varetmiş, bilinen şiddetten hangi noktalarda ayrıştığı ve bu durumun TRT Çocuk'ta kendini nasıl gösterdiği alt sorunsallarıyla desteklenmektedir.

Çalışmanın Kapsamı: Kitle iletişim araçlarında içerisinde televizyon özellikle çocukların çok kolay ulaşabilecekleri bir iletişim aracıdır. Bu nedenle çalışmada televizyon tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında kamusal sorumluluk anlayışıyla yayın yapan TRT Çocuk kanalının 6112 sayılı Radyo Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında kanunun 4. maddesine göre "v) *Yayınların şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması*" ve " z) *Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması*" hususunda üzerine düşen görevini ne ölçüde yerine getirdiğini görme ve değerlendirme imkanı sunulmuş bulunmaktadır.

Bu kapsamda çalışma şu şekilde sistematize edilmiştir.

Birinci bölümde şiddet kavramı açıklanmaya çalışılıp, şiddetin türleri, şiddetin ortaya çıkma nedenleri ve bu şiddet unsurlarının nasıl sempatik hale geldiği açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde televizyon ile şiddet arasındaki ilişki ileri sürülen kuramlar çerçevesinde incelenmektedir.

Üçüncü bölümde çizgi film, çizgi film yapım aşamaları, Dünyada ve Türkiye'de çizgi filmin ortaya çıkması ele alınarak çocuk kavramıyla çizgi filmler arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır.

Son bölümde ise, tezde ortaya konan paradigmlar çerçevesinde TRT Çocuk kanalında çizgi filmler incelenecek ve temellendirilmesi yapılacaktır. İzlenen çizgi filmlerde içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlene yapılacaktır.

Çalışmanın Yöntemi: Çalışma ulusal ve yabancı literatür tarama yönteminden yararlanılarak hazırlanmıştır. Şiddet kavramı, şiddet türleri, şiddetin ortaya çıkma nedenleri ve sempatik şiddet kavramı derinlemesine araştırılmıştır. Televizyon ile şiddet arasında bağlantı kurularak şiddet kavramının oluşmasında ve yaygınlaşmasında televizyonun çocuklar üzerinde ne kadar etkili olduğu araştırılmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır.

İçerik analiz yönteminin kullanıldığı son bölümde kamusal yayıncılık anlayışıyla yayın yapan TRT Çocuk kanalının bir günlük yayının izlenmesi sonucunda çizgi filmlerde şiddet kavramı, şiddet içeriği ve sempatik şiddet unsurunun olup olmadığı analiz edilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SEMPATİK ŞİDDET KAVRAMI

1.1. ŞİDDET KAVRAMI

İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmış olan şiddet olgusu, yaşamın hemen hemen her alanında kendini gösteren ve özellikle son yıllarda tüm dünyada gittikçe yaygınlaşan bir sorun haline gelmiştir. Şiddet kavramı ailede, okulda, medyada, futbol sahasında, işyerinde, genel olarak bütün bir toplumda görülmektedir. Kendini çok farklı biçimlerde gösterebilen şiddet, günümüzde gerek bireysel gerekse toplumsal boyutta sık sık karşılaşılabileceğimiz bir olgudur. Bu nedenle şiddet olgusunu tanımlamak ve ortaya çıkarmak da kolay olmamaktadır.

Şiddet kavramıyla ilgili günümüze kadar birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan birkaçı şu şekildedir:

Türk Dil Kurumu şiddeti “Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, duygu ve davranışta aşırılık, karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma” olarak tanımlamıştır.¹

Köknel’e göre şiddet (violence) “genel olarak, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirirken, özel olarak ise saldırgan davranışları, kaba kuvveti; beden gücünün kötüye kullanılmasını; yakan, yıkan, yok eden eylemleri; taşlı, sopalı, silahlı, saldırıları, bireye ve topluma zarar veren etkinlik” olarak tanımlanır.²

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre şiddet kavramı “Kişinin kendisine, bir başkasına veya bir gruba karşı, psikolojik zarar, az gelişmişlik, yoksunluk, yaralama veya ölümle sonuçlanabilecek kasıtlı kuvvet kullanımı veya kuvvet kullanma tehdidi” olarak tanımlamıştır.³

¹ www.tdk.gov.tr/Erişim tarihi.15.12.2012

² Özcan Köknel, *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2000, 5.

³ Dünya Sağlık Örgütü, “World report on violence and health”, Erişim Tarihi: 28.01.2013, <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/a77019.pdf>.

Erten ve Ardalı şiddeti: “İnsanlarda şiddet kullanma, kanuna uymamak, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onurunu kırmak, sükunet ve huzura son vermek; birinin hakkını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, canını acıtmak için zor kullanmak; yıkıcı aşırı davranışlarda bulunmak, aşırı derecede öfke ifade etmek şekillerinde kendini gösteren davranışlar” olarak tanımlamışlardır.⁴

Ergil şiddeti; “Bir kişi ya da topluluğun, fiziksel ve ahlaki bütünlüğüne, mülkiyetine, kültürel veya sembolik değerlerine karşı, herhangi bir birey, grup ya da örgütlü bütünlük tarafından verilen fiziksel ve/veya psikolojik zarar” olarak tanımlamaktadır.⁵

Yıldırım şiddet kavramını “fiziksel ya da fiziksel olmayan biçimlerde, fiziksel, ruhsal acı ve zarar veren saldırgan davranış” olarak tanımlamaktadır.⁶

İnam’a göre ise şiddeti beş başlık altında tanımlayabilmek mümkündür.⁷

- **Kozmik şiddet:** Doğada, evrende gördüğümüz varoluşun köklerinde bulunan şiddet.

- **Püskürten şiddet:** Şiddet bir davranış biçimidir. İçinde hoşgörü, saldırganlık, öfke, hınç bulundurduğu görüsü şiddetin ikinci anlamıdır. Bazı insanlar birey olarak içlerinde şiddete açık zayıf bölgeler taşıyorsa, şiddet enerjisi oralardan dışarı çıkacaktır. Şiddet enerjisinin çıkış noktası bulabileceği zayıf noktalar kimi kişilerde ve kimi toplumlarda şiddet püskürmelerine yol açar. Bu enerjiyi olumlu enerjiye dönüştürmek gerek. İçimizdeki enerjiyi tanımak kendimizi tanımaktan geçiyor. Şiddeti dostluğa, sevgiye, müziğe, sanata, edebiyata, bilime çevirerek şiddet enerjisinden yararlanmış oluruz. Yoksa şiddet püskürten bireyler olur, etrafa zarar verebiliriz.

- **Eğiten şiddet:** Kaba kuvvet olarak ifade edilen şiddetin belli bir amaç doğrultusunda uygulanmasıdır. Amaç insanları eğitmek ve terbiye etmektir. Eğitim için dövme, bir yerde dövüleni adam etme anlamındadır. Buna göre, insanlar şiddetle terbiye edilebilirler. Gördüğümüz yasadığımız her şiddetin kendiliğinden bir öğreticiliği vardır. Öte yandan bu davranış, ters tepki yaratabileceğinden eğitilmeyi kabul etmeyebilir.

⁴ Yavuz Erten, Cahit Ardalı, “Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları”, *Cogito Dergisi*, Yapı Kredi Yayınları, 6-7, 1996, 143.

⁵ Doğu Ergil, “Şiddetin Kültürel Kökenleri”, *Bilim ve Teknik Dergisi*, 399, 2001, 40.

⁶ Aysel Yıldırım, *Sıradan Şiddet*, Boyut Kitapları Yayınevi, İstanbul 1998, 25.

⁷ Ahmet İnam, “Şiddeti Anlamak”, *Bilim ve Teknik Dergisi*, 399, 2001, 46-47.

- **Sindiren şiddet:** Tam bilinçli şiddettir. Yıldırma, korkutma, sindirme, direncini kırma özellikleriyle kendini gösterir. Sindiren şiddet, güç peşinde, iktidar tutkunu şiddettir. Kavgayla, savaşla, huzursuzlukla, terörle varılan şiddettir.

- **Çıkarıcı Şiddet:** Soygun yapma, çıkar ya da haz elde etme amacıyla uygulanan şiddettir. Örneğin, gasp, şantaj, ırza geçme gibi suçların oluşumunda belirleyicidir.

1.2. ŞİDDET ÇEŞİTLERİ

Şiddet çeşitlerini dört başlık altında incelememiz mümkündür. Bunlar;

1.2.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddeti Artun, “Dar anlamıyla şiddet tanımında, tartışılmaz ve ölçülebilir nitelikleriyle, fiziksel şiddet tektir ve insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen, sert ve acı verici bir davranış” olarak tanımlamıştır.⁸ Kişilerin toplum içerisinde karşılaştığı bir takım fiziksel şiddet örnekleri şunlardır; İtmek, dövmek, yakmak, tokat atmak, tekmelemek, tükürmek, yumruklamak, kol kıvırmak, ellerini kollarını bağlama, kol-bacak kırmak, saçından sürüklemek, kişinin fizyolojik ihtiyaçlarını esirgemek, gerektiği halde tıbbi tedavi almasını engellemek, silahla yaralamak, öldürmek gibi.

1.2.2. Psikolojik Şiddet

Bireylerin psikolojik sağlık durumunu olumsuz etkileyen, üzen, inciten, sarsan, bireyin kendisini baskı ve tehdit altında hissetmesine neden olan her türlü tutum psikolojik şiddet olarak değerlendirilmektedir.

Kişilerin toplum içerisinde karşılaştığı bir takım psikolojik şiddet örnekleri şunlardır: Sevgi göstermemek, eleştirmek, aşağılamak, utandırmak, küfür etmek, bağırarak, tehdit etmek, aşağılayıcı isim takmak alay etmek, dini veya etnik kimliğine yönelik hakaret etmek, görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemek, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlamak, kararlara katılımını engellemek, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlandırmak, sürekli sorguya çekmek, sevdiği eşyalara zarar vermek gibi.

⁸ Artun Ünsal, “Genişletilmiş Şiddet Tipolojisi”, *Cogito Dergisi*, Yapı Kredi Yayınları, 6-7, 1996, 33.

Psikolojik şiddet, günümüz toplumunda yaygın olarak görülmektedir. Bu şiddet türü doğrudan fiziksel zararlara yol açmamakla birlikte, insanların ruh sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkilere neden olmakta ve insanları fiziksel şiddete teşvik etmektedir. Fiziksel şiddete başvuran insanların genellikle psikolojik şiddet mağduru olduğu bilinmektedir.

1.2.3. Cinsel Şiddet

Özellikle kadınları hedef almasının yanı sıra erkek, çocuk ve yetişkinlerinde maruz kaldığı şiddet türüdür.⁹ Kişilerin toplum içerisinde karşılaştığı bir takım cinsel şiddet örnekleri şunlardır: İstemediği cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel olarak kişiyi korkutan ve kıran davranışlarda bulunmak, sürekli kadınlığını/ erkekliğini aşağılamak, telefonla mektupla veya sözlü olarak sürekli cinsel içerikli tacizlerde bulunmak, namus ve töre nedeni ile baskı uygulamak ve öldürmek gibi.

Cinsel şiddetin en belirgin özelliği, üzerinde yapılan araştırmaların az olmasıdır. Bunun da başlıca nedeni, cinsel şiddete maruz kalan kadın, çocuk ve erkeklerin utanma, korku gibi nedenlerle ailelerine veya ilgili birimlere bildirmemeleridir.¹⁰

Ancak karşılaşılan bu şiddet türünün hem kişisel hem de toplumsal birçok sonucu vardır. Fiziksel sakatlık, kalıcı travma, intihar, özsaygısını yitirme, güvenini kaybetme veya namus temizleme gibi öldürme olayları sadece bu sonuçlardan bir kaçıdır. Bunun yanı sıra cinsel şiddete maruz kalan kişi yukarıda saydığımız etkilerden kurtulsa bile sonuçta karşılaştığı bu olaylardan dolayı damgalanarak ailesi veya toplum tarafından dışlanmaktadır.¹¹

1.2.4. Ekonomik Şiddet

Ülkelerde oluşan yüksek enflasyon artışları, ülkelerin ekonomik yapıları, gelir dağılımı, işsiz insan sayısının artması ve buna bağlı olarak ve sosyal güvenlik olanaklarının yetersiz kalması bir çeşit ekonomik şiddet olarak değerlendirilmesi

⁹ Raşit Gürdilek, "Terk Edemediğimiz Davranış Şiddet", *Bilim ve Teknik Dergisi*, 466, 2006, 29.

¹⁰ Gürdilek, 29.

¹¹ Gürdilek, 29.

mümkündür. Düşük düzeydeki ücretler ve kronik enflasyon insanca yaşamı tehdit eder. Bu durum, insanları daha sorunlu ve gerilimli yaptığı için, olağan şiddete de katalizör etkisi yapar ve saldırgan davranışları artırır.¹²

Aynı zamanda bir kişinin parasını almak veya geri vermemek, kişiyi zorla istemediği bir işte çalıştırmak, istediği halde çalıştırmamak, işe yollamamak, eline hiç para vermemek gibi davranışlarda ekonomik şiddete örnektir.

Ekonomik şiddet ile karşılaşan insanlar çoğunlukla yoksul, yoksun veya engellenmiş bireylerdir. Birey, ekonomik olarak beslenme ve barınma gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz duruma geldiğinde şiddeti olası bir çözüm yöntemi olarak gördüğünden saldırgan davranışlar sergiler.

1.3. ŞİDDETİN ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ

Şiddet eylemleri kişinin zihinsel işlevlerinin ürünü olup, öfke, kızgınlık, nefret, kin, düşmanlık duygularıyla beslenen bir tutku olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu bağlamda tek bir nedene indirgeyip açıklaması mümkün olmayan davranışlardır.¹³ Şiddetin nedenleri incelendiğinde hepsinin birbiriyle etkileşim içerisinde olduğu görülmektedir.

1.3.1. Psikolojik Nedenler

Lorenz'e göre şiddet, esas olarak dış uyaranlara karşı bir tepki değil, insanın içinde gömülü ve serbest kalmaya çalışan bir durum olduğunu ileri sürmektedir. Dış uyaranlar yeterli olsun olmasın anlamını bulacak bir uyarılma durumudur. Freud ile aynı görüşü destekleyen Lorenz, şiddet kavramını savaşta, suçta ve tartışmada her an ortaya çıkma yolları arayan, kalıtımsal olarak programlanmış içgüdüden kaynaklandığını ileri sürmektedir.¹⁴

Kişilik bozukluğu bulunan bireyler, ruhsal yaşantılarındaki çatışma ve çelişme nedeniyle, başkalarıyla içinde yaşadıkları aileyle, yakın ve uzak çevreyle, toplumla ve

¹² Ünsal, 33.

¹³ Jale Alem, "Medya ve Şiddet", (Ed. A. Bülend Göksel, Bilgehan Gültekin), *Medya Analizleri*, (ss. 147-176), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008, 149.

¹⁴ Kocabaşoğlu N, Savrun M, Konuk N, "Sosyo-Kültürel Açısından Şiddet", (Ed. İbrahim Balcıoğlu), *Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açısından Şiddet*, (ss. 27-31), Yüce Yayın, İstanbul 2000, 28.

kültürle sağlıklı iletişim kuramazlar. İçgüdülerden, dürtülerden kaynaklanan davranışlarını bastıramayan denetleyemeyen ve engelleyemeyen bireyler öfkelenerek doğaya, insanlara ve çevresindeki nesnelere yönelik şiddet eylemlerinde bulunurlar.¹⁵

Bazı araştırmalar, zor ve sorunlu doğumların, nörolojik bazı problemlere yol açmaları nedeniyle, çocukları ve gençleri şiddete eğilimli yaptıklarını gösteriyor. Danimarka'da yapılan bir araştırma, şiddet içeren suçlar nedeniyle tutuklanan gençlerin %80'inde doğum komplikasyonları belirlenmiş. Bu arada, başta psikiyatrik sorunlar olmak üzere anne ve babaların taşıdığı hastalıkların, sorunlu doğumla birleşince çocuğun şiddete yönelme riskini daha da artırdığı gözlenmiştir.¹⁶

Engelleme, tahrik etme ve saldırganlık gösteren örneklere maruz kalma şiddetin psikolojik nedenleri arasında sayılabilmektedir. Bu nedenler şu şekilde açıklanmaktadır:¹⁷

Engellenme, insanları şiddete teşvik eden en güçlü nedenlerin başında gelmektedir. John Dollard'ın engellenme-saldırganlık varsayımı, bu ilişkiye dayanır. Bu varsayımına göre; engellenen bir davranış saldırganlığa yol açtığı gibi saldırganlıktan da daima engellenmeden güç alır. İnsanlarda saldırgan davranışları arttıran etmenlerin başında fiziksel kötüye-kullanım ve alay gelmektedir. Saldırganlık kavramı bir kez ortaya çıktı mı bu öngörülemez bir şekilde artarak sürebilmektedir. Hatta hafif sözel dalga geçmeler veya bakışlar bu sürecin başlamasına etkili olabildiği gibi daha şiddetli provoke edici davranışlara ve artan şiddet tepkilerine yol açabilmektedirler. Saldırganlık gösteren örneklere maruz kalma ise filmlerde ve televizyon programlarında, radyo, gazete, fotoğraf gibi kitle iletişim araçlarında yer alan şiddet öğelerinin etkileri, toplumun saldırganlık konusunda en fazla duyarlı olduğu alanlardan birisidir. Bu konuda çok çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Çocukların televizyonda şiddet içeren yayınları izleme süresi arttıkça akranlarına karşı daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir.

¹⁵ Köknel, 49.

¹⁶ Gürdilek, 24.

¹⁷ http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/67/01/704293/dosyalar/2012_11/30105728_genlik_veiddet.doc, Erişim Tarihi :15.02.2013

1.3.2. Sosyal, Kültürel ve Çevresel Nedenler

Aristo'nun "İnsan sosyal bir varlıktır" ve Hegel'in "Tabiatta soyut insan yoktur" sözlerinde ifadesini bulan toplumsal hayatın gerçekliği, insanı kuşatır ve donatır. Sosyal çevresinde etkileşim içinde bulunan birey, toplumda öğrendiği düzen ve kuralları sosyalleşme vasıtasıyla nesiller boyunca bir birine aktarmaktadır. Bireyin aile içerisinde başlayan sosyalleşme süreci arkadaş grubu, okul çevresi, çalışma hayatı ve kitle iletişim araçları ile şekillenmektedir. Toplum içerisinde oluşan bu sosyalleşme süreci bireyin kişiliğini etkilemekte ve belirlemektedir.¹⁸

Davranışçı yaklaşıma göre insanlar dünyaya geldiklerinde iyi ve akıllı olduklarını, ancak ilerleyen zamanlarda kötü eğitim, kötü kurum ve kötü örneklerle davranışının bozulduğunu öne sürmektedirler. İnsanı doğuştan gelen eğilimler değil, sadece çevrenin etkisi davranışlarını biçimlendirmektedir.¹⁹

İnsanların beslenme, korunma gibi fizyolojik, ilgi sevgi saygı, güven, özgürlük, yaratıcılık, gibi ruhsal toplumsal gereksinimlerinin içten ve dıştan gelen etkenlerle engellenmesi sonucu şiddete başvurur.²⁰

Anne ve babanın çocuklarına karşı ilgisizliği ve onları terbiye ederken ağır ve fiziki cezalara başvurması, bunun yanı sıra anne baba arasındaki şiddetli geçimsizlik, çocukların gençliklerinde, hatta orta yaşlarında şiddete yönelmelerini artırıyor. Yapılan araştırmalar doğrultusunda tek başına yaşayan anne ya da babaların çocuklarıyla, 10 yaşına gelmeden anne ve babası ayrılmış çocukların gençlik yıllarında şiddete yönelme olasılığını artırdığını da göstermektedir.²¹

Çocuklukta karşılaşılan olumsuz durumlar insan zihninde izler bırakmaktadır. Bu bağlamda çocukluk veya gençlikteki olumsuz her yaşantının ileriki yıllarda saldırgan nitelikteki eylemlere dönüşebilmesini artırmaktadır.²²

¹⁸ Bekir Kocadaş, Özge Özgür, Mahmut Özbulut "Gençlik ve Şiddet" Atatürk Kültür Merkezi Yayınevi, Ankara 2010, 77.

¹⁹ Nevzat Tarhan, "Şiddet Davranışının Psikolojik-Kültürel Boyutu", (Ed. İbrahim Balcıoğlu), Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açıdan Şiddet, (ss. 109-119), Yüce Yayın, İstanbul, 2000, 112.

²⁰ Köknel, 38.

²¹ Gürdilek, 28.

²² Aydın Usta, "Etnik Şiddet Olgusu Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir Değerlendirme", *Polis Bilimleri Dergisi*, 11, 2009, 87.

Çocuklarını aşırı derecede döven, işkence yapan bazen onların ölümlerine yol açan anne ve babalar kendi çocukluklarında terörize edilmiş, şiddete maruz kalmış kişilerdir.²³

Çocukluğunda şiddet gören kişi, şiddet uygulayan bir yetişkin olma açısından artmış risk taşımaktadır. Çocuklukta şiddete tanık olmak da artmış şiddet davranışı ile ilişkilidir. Annesine veya diğer aile üyelerine şiddet uygulandığında bu duruma tanık olan çocuk şiddet kendisine yönelme bile gelecekteki davranışlarını etkileyebilmesi bakımından önemlidir.

Alkol ve uyuşturucu madde kullanımıyla şiddet eylemleri arasında birbirini tırmandıran bir ilişki vardır. Bireyler tarafından kullanılan alkol ve uyuşturucu gibi maddeler, şiddet eyleminin oluşmasında etkili olmaktadır. Uyuşturucu veya alkol faktörlerinin şiddet eylemini kolaylaştıran veya hızlandıran bir etki yaptığını söylemek mümkündür.²⁴ Alkol bağımlılığı, hem bireyi hem de aileyi etkilemekte olup bir yandan bireyde ağır ruhsal ve bedensel sorunlar ortaya çıkarırken diğer yandan bireyin kişiler arası ilişkilerinde, aile yaşamında bozulmaya, aile içi şiddete ve buna bağlı olarak aile içi sorunların artmasına neden olmaktadır.

Yoksulluk ve işsizlik gibi kavramlarda şiddet faktörünün oluşmasında önemli rol oynamaktadırlar.²⁵ Ekonomik durumun yetersiz geçim düzeyinin düşük olması suç oranını yükseltmektedir. Çoğunlukla gecekondulu kesiminde yaşayan, iç göçlerle buralara gelip yerleşmiş olan insanlar karşılıklı çıkan engelleri aşmak ve sorunlarına çözüm bulmak için şiddet eylemlerine yönelirler. Bu eylemlerin etkinliğinin görülmesi olayların toplumsal boyutlara ulaşmasına ve artmasına neden olmaktadır.²⁶

Gürültü ortamında yaşayan insanların duygu ve davranış durumlarında ortaya çıkan öfke ve kızgınlık durumu aynı zamanda kişiler arası ilişkilerin bozulmasında önemli bir etken olmaktadır. Yüksek ve rahatsız edici derecede gürültüye ve sese maruz kalmış insanların böyle bir durum yaşamayan insanlara göre daha fazla saldırganlık gösterdikleri gözlemlenmiştir. 1996 yılının ilk aylarına İstanbul Bayrampaşa'da yaşayan

²³ Kocadaş, 17.

²⁴ Zahir Kızmaz, "Şiddetin Sosyo - Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 2006, 253.

²⁵ Rafael Moses (Çev Ayşe Kul) "Şiddet Nerede Başlıyor", *Cogito Dergisi*, Yapı Kredi Yayınları, 6-7, 1996, 24.

²⁶ Köknel, 48.

bir olay bu duruma örnektir. “Apartman katında karşılıklı dairelerde oturan iki komşu arasında çocukların yaptığı gürültüden dolayı sürekli bir tartışma ortamı oluşmuş. Bir akşam, çocukların kapıyı hızlı kapatmasından dolayı çıkan gürültüye kızan komşu tabancasını kapıp komşu kapıya dayanmış, kapı açılır açılmaz tabancasını ateşleyerek karşı dairedeki anneyi, babayı ve çocuğu ağır yaralamıştır.”²⁷

Günümüzde kitle iletişim araçları, aktardıkları mesajlarla toplumları büyük ölçüde etkileme gücüne sahiptir. Kitle iletişim araçları içerisinde özellikle televizyon, bireyin yaşadığı çevrenin önemli bir parçası haline gelmiştir. Balcıoğlu’na göre; televizyon izleme şiddete dayalı davranışları tahrik etmektedir. Uzun süre televizyon izleyen çocuk ve gençlerde güvensizlik ve saldırgan davranışlar ortaya çıkmaktadır.²⁸

Televizyonun bireyleri şiddet eylemlerine nasıl yönlendirdiğini birkaç örnekle açıklayalım;

“Dört yaşında kız çocuk acil polikliniğine 4 adet ilaç içme şikâyeti ile ailesi tarafından getirildi. Çocuğun babasından oyuncak mikrofon istediği, aldığı olumsuz cevap karşısında televizyonda izlediği bir filmde bir kızın ilaç içtiğini ve bir şey olmadığını gördüğü için kendisinin de dolaptan aldığı ilacı içtiğini söylemiştir. Diğer bir örnekte ise yedi yaşındaki kız hasta hastanenin acil servisine bilinci kapalı olarak getirildi. Çocuk, akşam annenin kızması ile odasına giderek kapıyı kilitletiğini, ailenin 15 dakika sonra kapıyı kırarak odaya girdiğinde, çocuğun kendisini oyun ipi ile yatak ranzasına asmış olarak bulmuşlardır. Çocuk psikiyatrisine danışıldığında çocuğun, kendini asma davranışını televizyonda seyrettiği bir filmde gördüğünü, annesi kendisine kızdığı için kendini astığını ifade etmiştir.”²⁹

Dünyada da bu tür şiddet vakaları yaşanmaktadır. “Norveç’te 5 yaşındaki Silije Mavie Redergad adında kız çocuğunun öldürülme nedeni televizyondan etkilenen 6 yaşındaki arkadaşları tarafından taşlanması, dövülmesi ve kar üstünde ölüme terk edilmesidir. Bir diğer örnekte ise Katil Doğanlar adlı filmin etkisinde kalan 2 Fransız gencin bir Tunus vatandaşını; 1994’de 3 Fransız gencin bir taksi şoförünü öldürdükleri;

²⁷ Köknel, 60.

²⁸ İbrahim Balcıoğlu, *Siddet ve Toplum*, Bilge Yayınları, İstanbul, 2001, s.148-149.

²⁹ Zahide Yalaki vd. “Televizyondaki Şiddet Çocuklarımızı Ne Kadar Etkiliyor?”, *Bakırköy Tıp Dergisi*, 8(2), 2012.

yine aynı filmin etkisi ile bir başka gencin ilkokul basıp 16 çocukla, 2 öğretmeni öldürdüğü saptanmıştır.”³⁰

Doğal ortam ile şiddet eylemleri arasında bağlantı olduğu yapılan araştırmalarla kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Edwin Grant Dexter 1905 yılında yaptığı araştırmada sıcak havanın ve düşük nem oranının yaralama, öldürme suçlarını artırdığını savunmuştur. Buna benzer bir araştırmayı da Ülkemizde Çölaşan yapmıştır. “Meteoroloji Faktörlerinin Cinayet ve Yaralanma Olaylarına Etkileri” adlı çalışmasında öldürme ve yaralama olaylarıyla hava sıcaklığının birbirine paralel bir şekilde arttığını belirtmiştir.³¹

Lombroso (1836-1909) hava sıcaklığıyla suç arasındaki bağlantıyı ayrıntılı biçimde incelemiştir; sıcak ülkelerde ve mevsimlerde insanların uyuşuk; soğuk ülkelerde durgun ve hareketsiz olduğunu; havası ılıman ülkelerde ya da ılık mevsimlerde saldırgan davranışların, şiddet eylemlerinin insanlara karşı işlenen suçların arttığını bildirmiştir. Bu ülkelerde ayaklanmaların, ihtilallerin daha sık olduğuna dikkat çekmiştir.³²

1.4. BİR KÜLTÜREL ÖGE OLARAK ŞİDDET

Kültür; “bir toplumun yarattığı ve nesilden nesile aktardığı maddi ve manevi değerlerin bütünü” olarak ifade edilebilir. İnsanoğlu içinde bulunduğu çevrenin kültüründen doğrudan etkilenir. İçinde bulunduğu kültürün bir parçası olarak şekillenen bireyler, hayatlarını benimsediği kültürün maddi ve manevi değerlerine göre yapılandırır. Buna göre toplumda bireyi, o toplumun üyesi haline getiren ve davranışlarını yöneten aracı kurumlar vardır. Samimi ve duygusal ilişkilerin daha yoğun yaşandığı aile, arkadaş ve akrabalık grupları bireyi etkileyen alt kültürlerin yaşandığı ortamlardır. Eğitim kurumları, kitle iletişim araçları, meslek kuruluşları... vs. gibi kurumlaşmış ilişki ve etkileşimlerin formüle edildiği, yaşandığı kurum ve kuruluşlar da bireyin toplumsallaşma sürecinde önemli rol üstlenmektedir. Bu durumda kişinin; bir

³⁰ Nihal İdeş, “Aile ve Şiddet”, *Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri*, 23 Mart 2002, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayını Ankara 2003, 67.

³¹ Köknel, 57.

³² Köknel, 56.

yandan üyesi olduğu alt kültürün bilgi birikimini değerler sistemini diğer yandan da kurumlaşmış kültürel sistemin öğelerini iç içe özümsemektedir.³³

Eski çağlardan günümüze kadar, toplumların geleneğinde, göreneğinde, adetinde, örfünde yer almış olan ve ülkemizde de “at, avrat, silah” ifadesiyle insanların günlük yaşantısına kadar girmiştir.³⁴ Silah taşıma yönündeki bu kültürel unsur, her hangi bir tartışma veya sorunun ortaya çıkması durumunda silaha ulaşabilme ve kullanabilme olanağını hızlandırmaktadır. Örneğin, bir tartışma esnasında elini silaha götüren veya silahı çeken kişi, o silahı ateşlemeden yerine koyması hoş görülen bir davranış olarak algılanmaz. Bu davranış hem silah taşımanın raconuna uygun olarak görülmez hem de bireyin korkaklık ile suçlanmasına neden olur.³⁵

Toplumda görülen önemli konulardan biride kan davalarıdır. Kan davaları daha çok kırsal alanda görülen bir şiddet türü olmasına rağmen, kan davalarına göçler nedeniyle kentlerde de karşılaşılmaktadır. Kan davası kuşaklardan beri süregelen, başlama nedenleri çoktan unutulmuş, ama karşı tarafa duyulan nefret ile grup dayanışmasını ayakta tutan kültürel bir şiddet türüdür.³⁶ Kan davasının temelinde; arazi ve sınır anlaşmazlıkları, kız kaçırma, tecavüz olayları gibi önemli faktörler vardır. Ancak bazen çocuklar arasında yaşanan çok basit bir kavga bile bu şiddet eylemini hızlandıran bir gerekçe olabilmektedir.³⁷

Toplumuzda, önemli konulardan birisi de şeref, namus ve onur kavramlarıdır. Şeref, namus ve onurla ilintili olarak görülen anlaşmazlıkların veya çatışmaların çözümü, bazı durumlarda yasal kurumlar dışında aranmaktadır. Bu durum da; şeref, namus ve onur vurgusunun, yasal tanımlardan çok kültürel inşalar olduğunu göstermektedir. Toplumda yaygın olan kanaat, kişinin kaybettiği şeref veya namusunu yasal yollardan kazanımının olanaklı olmadığı yönündedir. Şerefi veya onuru incinen kişi, haklarını yasal yollardan aramaya çalışması, onun cesaretsizliğinin veya korkaklığının bir kanıtı olmaktadır. Bu durum, kişiler arasında meydana gelen bazı

³³ Nimet Önür, *Medya ve Eğitim*, Atilla Yayıncılık, Ankara 1998, 32.

³⁴ Köknel, 153.

³⁵ Kızmaz, 253.

³⁶ Ergil, 41.

³⁷ Kızmaz, 252.

sorunların çözümünün neden yasal yollarla sağlanmadığını veya şiddet eylemlerine başvurduğunu açıklamaktadır.³⁸

Şiddet kavramı, dini ve dünyevi kültürlerden, kutsal savaflara kadar uzanan geniş bir platformda karşımıza çıkmaktadır. Hintli Nobel Ödülü sahibi, düşünür ve yazar Tagore, şiddet kavramını şu şekilde ifade etmiştir: “Ulus olma ideası, icat edilen en etkili uyuşturucu maddedir. Yoğunluğunun etkisi altında bütün bir ulus neredeyse sistematik bir şekilde ahlaki çöküntüsünün farkına varamadan, bu tehlikeli bencilliğe tutsak olur. Genel bir hukuk bilincine sahip olan her toplumun; kin, yalan, casusluk veya cinayet olarak nitelendirdiği olgular, ulus belirlemesinin soyut bir ilkesi uğruna gerçekleştirildiği anda, haklı eylemler olma niteliği kazanır. Böylece, bir anlamda vicdana, yani üst benliğe uyuşturucu verir. Öyle durumlar vardır ki, uluslar, bireylerinden (şiddet içerse bile) ulus adına davranmalarını isterler ve hatta bunu emrederler. Böylece şiddet eylemi de meşrulaştırılmış olur.”³⁹

Toplumların sahip oldukları kültürden kaynaklanan farklı şiddet algıları olabilmektedir. Aynı ülke içinde bir yörede olağan karşılanan bir davranış diğer tarafta normal kabul edilmeyebilir. Toplumun şiddete gösterdiği tepki de zaman içinde değişebilmektedir.

1.5. SEMPATİK ŞİDDET

Köken olarak Fransızca bir kelime olan sempatik kavramını Türk Dil Kurumu "Sıcak kanlı, çok hoş ve hoşça giden" olarak tanımlamıştır.⁴⁰

Diğer bir tanımına göre ise sempatik "Bir insanın bir başkasına karşı doğal ve içgüdüsel olarak bir eğilim, sevgi ve yakınlık duyması, cana yakınlık, sıcakkanlılık." olarak tanımlanmıştır.⁴¹

Sempatik kavramın tanımlarına baktığımızda sempati karşımızdaki kişiyle duygu ve düşünce bakımından tam bir bütünlük içerisinde olmaktır. Birisine karşı sempati duyulduğunda, sempati duyan ile sempati duyulunun duyguları aynı olmaktadır. Sempati duyulan kişi üzülüyorsa sempati duyanda üzülür, sempati duyulan kişi seviniyorsa

³⁸ Kızmaz, 261.

³⁹ Moses, 24.

⁴⁰ www.tdk.gov.tr, Erişim tarihi:10.02.2015

⁴¹ www.nedir.com, Erişim Tarihi:10.02.2015

sempati duyan kişide sevinir. Herhangi bir olaya sempatik bir açıdan yaklaşıldığında olayın kahramanın doğru düşünüp düşünmediğini dikkate almadan yapmış olduğu hareketin doğruluğunu veya yanlışlığını sorgulamadan sadece ona hak veririz.⁴²

Bu bağlamda sempatik şiddetin ortaya çıkmasında dört faktörden etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar; şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi, şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi, şiddetin beklendik zarara yol açmaması ve şiddetin normalleştirilmesidir.

Şiddete karşı tam tersi tepki gösterilmesi: Fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet unsurlarına karşı şiddete maruz kalan tarafın karşısındaki karaktere karşı tam tersi bir davranış içerisine girmesidir. Garfield çizgi filminde kedinin adamın ayağının altına muz atıp düşürmesine rağmen adamın buna gülerak karşılık vermesi, Kuzucuk çizgi filminde köstebeğin kuzucuğun bisikletini izinsiz alması ve devamında bisikleti kırması üzerine kuzucuk ve arkadaşlarının olaya gülerak karşılık vermesi, Pepenin nenesinin arkasından gelerek korkutması üzerine nenesinin gülerak tepki göstermesi gibi örnekler verilebilir.

Şiddetin beklenen karşılığı /tepkiyi görmemesi: Şiddet eylemine gösterilen tepkinin karşılığı bazı sahnelerde fiziksel veya sözel şiddet unsurları olabileceği gibi bazı sahnelerde karakterin sessiz kalması, tepkisiz kalması ve geriye çekilmesi gibi eylemsizlik durumlarıdır. Bu durum çizgi film yayınlarında sıklıkla ekrana yansımaktadır. Keloğlan masallarında öküz, Keloğlan ve arkadaşı Uzun'u kovalarken şiddete uğrayan tarafın öküze şiddet uygulamayarak olayın gerçekleştiği yerden kaçmayı yeğlemesi, Huysuz adlı karakterin Uzun'a bağırmasına karşılık Uzun'un herhangi bir tepkide bulunmaması, Kuzucuk çizgi filminde başına bez parçası düşen köstebeğin kuşa herhangi bir tepkide bulunmaması, yine kuzucuk çizgi filminde köstebeğin kuzucuk, horoz ve kuşa pinpon topuyla vurmasına karşılık şiddete uğrayan tarafların karşıt bir şiddet davranışı içerisine girmemesi, Biz ikimiz çizgi filminde Arda'nın kardeşiyle alay etmesine rağmen kardeşinin herhangi bir cevap vermemesi gibi örnekler verilebilir.

Şiddetin beklendik zarara yol açmaması: Normal hayatta şiddete uğrayan bir karakterin havaya uçması, yere düşmesi ve benzeri davranışlara maruz kalması kişinin

⁴² www.kuraldisi.com, Erişim Tarihi:10.02.2015

ya ölümüyle sonuçlanır ya da yaralanmasına neden olur. Ancak çizgi filmler de karakterin havaya uçması, yere düşmesi, uçurumdan yuvarlanması gibi şiddet eylemlerine karşın yerinden kalkarak hayatına kaldığı yerden devam etmesi sempatik şiddetin göstergesidir. Vurmanın, ezmenin, boğazını sıkmanın, kavganın, acının ve yaralamanın olduğu şiddet sahnelerinin normalize edilmesi, gerçek ile fantezi arasındaki ayırımı varamayan çocukların sempatik şiddete maruz kalmasına neden olmaktadır. Leon çizgi filminde maymunun aslanı uçurumdan aşağıya atmasına rağmen aslanın hiç bir şey olmamış gibi devam etmesi, Kuzucuk çizgi filminde ineğin ot balyalarına vurduktan sonra tekrar ayağı kalkması, Tom ve Jerry çizgi filminde köpeğin Tom'un kafasına baltayla vurması ve peşinden camdan içeri fırlatmasına karşın Tom'un tekrar ayağı kalkıp kangurunun peşinden koşması, Rood Runner çizgi filminde tilkinin kuşu yakalamaya çalışırken uçurumdan aşağı düşmesine rağmen tekrar kuşu yakalamaya çalışması gibi örnekler verilebilir.

Şiddetin normalleştirilmesi: Çizgi filmlerde şiddet kavramı çeşitli görsel ve sesli efektlerle beraber kullanılmaktadır. Karakterin başını bir yere vurduktan sonra etrafında yıldızların dönmesi, uçurumdan yere düşerken düşme sesinin verilmesi veya bir yere çarptığında çarpma sesinin verilmesi gibi. Bu kullanım çizgi filmlerdeki şiddet sahnelerini daha masum, komik ve sempatik hale bürümektedir.

Çizgi filmlerdeki masum, komik ve sempatik sahnelere çocuklar kahkahayla gülerek cevap vermektedirler. Yapılan bu sahneler normalmiş gibi gösterilmesi çocukları derinden etkilemektedir. Tom ve Jerry çizgi filminde Tom'un eline geçen ev eşyalarıyla Jerry'i kovalaması buna karşın Jerry'in kurnaz fikirleriyle Tom'u alt etmeye çalışması çocukları eğlendirmenin ve güldürmenin yanı sıra sempatik şiddet unsurlarına da maruz kalmasına neden olmaktadır.

Çizgi filmlerde oynayan karakterlerin çoğu şiddet kurbanı olarak sunulmaktadır. Şiddete uğrayan karakter karşılaştığı problemi çözmek için tek yol olarak şiddeti göstermektedir. Şiddete karşı şiddet uygulayan karakterin mutlu sona ulaştığı sahneler şiddetin meşruluğunu ön plana çıkarmaya yetmektedir. Örneğin Tom ve Jerry çizgi filminde hep bir kazanan bir de kaybeden vardır. Buna karşın birbirlerine uyguladıkları onca şiddet olayına karşı karakterler farklı öykülerde yine aynı çatı altında bir araya gelirler, yine sonsuza kadar savaşırlar ve yine şiddetin içinde buluşurlar

Çizgi filmlerde kullanılan sempatik şiddet algısı, sevimli ve iyi karakterlerin, kötülerini ve kötülükleri cezalandırmak için kullandıkları doğru bir davranış olarak çocuklara gösterilmektedir. Gelişim çağında olan çocukların izledikleri şiddet sahnelerini yetişkinler gibi yorumlayamadıkları gibi yetişkinlere göre gerçek dışı olan sahneler çocuklar için daha gerçekçi görünebilmektedir. Bu durumda çocuklar şiddeti uygulayan karakterleri taklit yoluyla, örnek alarak ya da gözlemleyerek kendileriyle içselleştirmektedirler.

Şiddet unsuruna maruz kalan çocuklar dünyayı algılayış biçimlerinin değiştiğini, yaşadıkları çevrenin güvenilmez, korkunç ve tehlikeli olduğu hissine kapılmalarının yanı sıra bir takım gerçekçi olmayan korkular ürettikleri gözlemlenmektedir.⁴³

⁴³ www.psidanismanlik.com/sik-karsilasilan-sorunlar/cocuk/televizyon-gerçekten-sihirli-bir-kutu-mu, Erişim Tarihi:11.11.2014

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON VE ŞİDDET İLİŞKİSİ

2.1. TELEVİZYON VE ŞİDDET

İnsanoğlu, gelişen teknoloji sayesinde doğayı kontrol etme çabasında büyük ölçüde başarıya ulaşmıştır. Doğayı kontrol altına alma yolunda büyük başarı elde eden insanın destekçisi olan teknoloji, insanı doğadan çok daha acımasız olan bir gücün esiri durumuna düşmüştür. Bireylerin tutum ve davranışlarında etkili olan, bireyleri yönlendirebilme gücüne sahip teknolojik gelişmelerden biriside hiç kuşkusuz televizyondur. Teknolojinin insanlığa en büyük armağanlarından biri olan bu televizyon, bilinçli ve amaca uygun olarak kullanılmadığında, insanlar, üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir.⁴⁴

Şiddetin çeşitli biçimleriyle yoğun olarak var olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Kişiler arası kavga, aile-içi şiddet, adi suçlar sokak çatışmaları... Geçmişten günümüze kadar şiddet, insanlığın gelişimiyle kol kola yürümüştür. Şimdilerde ise gelişimin bir parçası olan şiddetin yanında söz konusu gelişimin ürünü olan televizyonun ürettiği şiddet ile karşılaşmaktayız.⁴⁵

Taylan, televizyon programlarındaki şiddetin gençler üzerindeki etkisini ortaya koymak için Konya'da, yaşları 14 ile 20 arasında değişen 289 kız ve 351 erkek, toplam 640 lise öğrencisi üzerine yaptığı saha çalışması önemli bulgular içeriyor. Araştırmaya göre, şiddet içeren televizyon programlarını izleyen gençler, dünyayı acımasız ve tehlikeli görüyor, ötekilere karşı güvensizlik içindeler, toplumdaki şiddeti ve suçlu sayısını olduğundan fazla görüyorlar, şiddeti sorunların çözümünde önemli bir araç sayıp, herhangi bir suç veya şiddetin mağduru olma korkusu yaşıyorlar.⁴⁶

⁴⁴ Ali Arslan <http://www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/view/163/163#.UR6Aoh2nbb4>, Erişim Tarihi: 10.02.2013

⁴⁵ Ünsal Çığ, *Kadife Karanlık-2*, Su Yayınevi, İstanbul 2006, 11.

⁴⁶ Hasan Hüseyin Taylan, *Televizyonla Yetişmek: Televizyon Şiddetinin Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Çizgi Yayınevi, Konya 2011, 155.

2.2. TELEVİZYONDA ŞİDDET İÇERİKLİ PROGRAMLARIN ETKİLERİNE DAİR KURAMLAR

2.2.1. Uyarma Kuramı

Uyarma kuramı televizyondaki şiddet görüntülerinin bireydeki saldırgan davranışları artırdığını ileri sürmektedir. Sahnede gösterilen şiddet izleyicinin heyecanlanmasına ve uyarılmasına neden olur.⁴⁷

Bu kurama göre televizyondaki şiddet içeriği izleyiciyi heyecanlandırıp uyarabilir. Ancak bu etki, sadece şiddet programlarıyla sınırlı değildir. Erotik programlar ve komedi programları da uyarılmaya sebep olabilir. Eğer izleyici şiddet içeriği izliyorsa, muhtemelen bu uyarılma durumu öfke olarak yorumlanacak birisi tarafından kızdırıldığında agresif tepki olarak ortaya çıkacaktır.⁴⁸

Freedman ve Sears (1993) adlı sosyal bilimciler, televizyonda şiddet eylemlerini gözlemenin saldırganlıkla ilgili düşüncelerin uyarılmasına yol açacağını ve bunun da davranışsal eğilimlere yayılmasıyla şiddeti izleyenleri eyleme hazır hale getireceğini öne sürmektedirler.⁴⁹

2.2.2. Arınma Kuramı

Arınma teorisine göre televizyon ile izleyicilere gönderilen şiddet sahneleri mesajı alanlarda saldırganlık eğilimini azaltmaktadır. Yapılan araştırmalara göre; şiddet yayınlarının izlenmesi, bireyler üzerine şiddet eğilimli davranışlara yol açmaz.

Aristoteles Arınma kavramı ile aslında seyircinin kurmaca olduğunu bildiği, ekranda gösterilen öyküye psikolojik olarak dâhil olduğunu ve oyuncular arasında saldırganlık doruğa ulaştığında seyircilerde bir katharsis duygusunun yaşandığını, bu durumun haz veren bir duygu olduğunu ve seyircilerin arınmış, boşalmış ve kendilerini şiddet davranışına daha az eğilim gösterecek hale getirmiş olduğunu ileri sürmektedir.⁵⁰

⁴⁷ Erol Mutlu, *Televizyon ve Toplum*, TRT Yayınları, Ankara 1999, 125.

⁴⁸ Defne Ö. Çöloğlu, “*Televizyon Mesih Mi Şeytan mı*”, Ütopya Yayınevi, Ankara 2010, 85.

⁴⁹ Refia Palabıyıkoglu, “Medya ve Şiddet”, *Kriz Dergisi*, 5(2), 1997, 124.

⁵⁰ Mutlu, s.127.

Bu görüşe göre bireyler ekranda görülen savaş ve kitle halinde terör cinayetleri gibi şiddet sahnelerini çok defa heyecan yaşamadan refleks yokluğu ile izlemektedirler. Ekranda şiddet gösterilirken; şiddet uygulayan kişinin ifadelerinde kötülük ve hainlik, şiddette uğrayan kişinin ifadelerinde masumiyet ve korku, olaya tanık olanların ifadelerinde ise dehşet, üzüntü ve tikslenme ifadeleri vardır. Ekran başındaki birey bu duyguları özdeşleşme, yansıtma ve boşalımmlarla yaşatmaktadır.

Anderson ve arkadaşlarının 1996 yılında yaptıkları bir araştırmada televizyon izlemeye harcanan zaman ile stres arasında bir ilişki görülmemekle birlikte, izlenen programların türüyle stres arasında bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre stresli ruh durumunda olanların güldürü programlarını daha fazla izlemeye başladıkları, haberleri daha az takip ettikleri saptanmıştır. Stresli kadınlar, yarışma ve eğlence programlarıyla birlikte genel olarak televizyonu daha fazla seyretmektedirler. Buna karşılık stresli erkekler, daha fazla aksiyon ve şiddet içerikli programları izlemektedirler. Bu bulgu televizyonda temsil edilen, dolayısıyla dolaysız olarak tecrübe edilmeyen şiddetin insanların streslerini boşaltmalarıyla yani katharsisle olan olumlu ilişkisini göstermektedir.⁵¹

2.2.3. Kısıtsızlaştırma Kuramı

Berkowitz'in tanımladığı, "Kısıtsızlaştırma kuramı", televizyon yayınlarında şiddet eylemlerinin belli koşullarda, insanların böylesi bir davranışla ilgili kısıtlamalarını zayıflattığı için kişiler arası saldırganlığın artışıyla sonuçlanacağını ileri sürmektedir. Televizyondaki şiddetin ödüllendirildiği, çevresinde televizyondaki şiddet içeriğine benzer uyarıların ortaya çıktığı ve çevrede daha önce izleyiciyi kışkırtmış veya ona zarar vermiş bir hedefin bulunduğu durumlar şiddete ilişkin kısıtlamaları ortadan kaldırabilir.⁵² Bu kurama göre televizyonda şiddet eylemiyle karşılaşan kişinin çevresindeki kişi ya da kişilere şiddette bulunma olasılığı artmaktadır.

⁵¹ Mutlu, 82.

⁵² Mutlu, 127.

2.2.4. Duyarsızlaştırma Kuramı

Televizyonun izleyiciler üzerindeki etkilerinden birisi de duygu körlüğü ortaya çıkarmasıdır. Duygu körlüğü diğer bir ifadeyle duyarsızlaştırma kuramı, bireyin devamlı şiddet görüntüleri izlemesi ve bundan dolayı bu sahneleri kanıksayarak bunlara duyarsız kalmasını ifade etmektedir. Bu kurama göre devamlı şiddet sahnesiyle karşı karşıya kalan izleyici zaman içerisinde bu tür şiddet eylemlerine alışacak ve böylece çevresinde oluşan şiddet eylemlerine karşı duyarsızlaşacaktır. Hatta televizyonda karşılaştığımız şiddet olaylarını rutin olaylar gibi algıladığımızdan dolayı üzerinde düşünme gereği bile duymuyoruz.⁵³ Örneğin; bir polisiye dizisinde suçlulara karşı veya suçluların yakalanması için şiddet içeren eylemlere başvurulması ya da haksızlığın şiddete başvurularak cezalandırılması bu etkinin geçerliliğini göstermektedir.⁵⁴

Dave Crossman 1999 yılında hazırlamış olduğu “Çocuk, şiddet ve medya” konulu raporunda; video oyunlarında kullanılan taktikler ile askeri eğitimlerde kullanılan yöntemlerin örtüştüğünü savunarak “Televizyondaki, filmlerdeki ve video oyunlarındaki şiddet içerikli yapıtlar, çocuklardaki şiddet davranışlarının artmasının tek sorumlusudur” diyerek tek yönlü bir değerlendirme yapar. Crossman’a göre medyada şiddet izleyerek büyüyen çocuklar zamanla izledikleri şiddet davranışlarını öğrendikleri ve doğalarında bulunan şiddet karşıtı duygularını yitirmeye başladıklarını savunur.⁵⁵

Kunzick, Himmelweit, Oppenheimer ve Vience’in 1958 yılında yaptıkları bir araştırma sonucuna göre ekranda gösterilen kovboy filmlerinin yedi yaşındaki çocukları artık korkutmadığını ileri sürmüşlerdir.⁵⁶

Linz, Donnerstein ve Penrod’un 1984-87 yılları arasında kolej çağındaki erkeklere 5 gün süren, kadınlara gösterilen şiddetle ilgili film izletilerek tepkilerini ölçmüşlerdir. Çalışmada ilk gün ve son gün verilen tepkiler karşılaştırıldığında endişe oranının düştüğü gözlemlenmiştir. İlk izlemede şiddet olarak algılanan unsurlar sonraki günlerde daha düşük seviyede şiddet olarak algılanmaya başlamıştır. Araştırmacılar izleyicinin daha

⁵³ Sacide Vural , “*Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkisi*”, III. Aile Şurası Tebliğleri, T.C. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara 1998, 640.

⁵⁴ Erol Mutlu, 126.

⁵⁵ Fatih Balcı Nadir Gergin “Medya ve Çocuk: Medyadaki Şiddetin Çocuklara Etkisi ” (Ed: Yasemin Giritli İnceoğlu, Nurdan Akıner) *Medya ve Çocuk Rehberi*, Eğitim Kitabevi, Konya 2003, 159.

⁵⁶ Mehmet Emin Artuk, “*Medyada Şiddet ve Özellikle İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri ve Bunun Önlenmesi*”, Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri, 23 Mart 2002, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayını, Ankara 2003, 116.

fazla şiddete maruz kalmasını aynı zamanda duyarsızlaşmanın daha artmasına neden olduğunu öne sürmektedirler.⁵⁷

2.3. TELEVİZYON DOLAYIMIYLA ÖĞRENİLEN BİR TUTUM VE KANAAT OLARAK ŞİDDET: ÖĞRENME KURAMI

Öğrenme kavramı başkalarının davranışlarını izleyerek kazanılan bir öğrenme biçimidir. Bireyler öğrenme davranışını; taklit yoluyla, örnek alarak ya da gözlemleyerek elde ederler. İnsanlar her çağda ve yaşta toplumsal öğrenmeyle değişik ve yeni davranış kalıpları kazanır. Özellikle çocukların ve gençlerin davranışları, tutumları, eylemleri toplumsal öğrenme sonucu oluşur.⁵⁸

Şiddet içerikli programlar, izleyicinin şiddeti öğrenmesinde etkili olmaktadır. Daha çok çocuklara uygulanan kuram; ekranda gösterilen şiddet eylemlerinin, çocukların davranışları öğrenme sürecinde ve karakterlerinin oluşmasında etkili olduğu fikrini öne sürmektedir.⁵⁹

Bandura, öğrenme kuramıyla ilgili yaptığı çalışmada şiddet eylemlerinde öğrenmenin etkisini göstermeye çalışmıştır. Bu çalışma için çocuklardan oluşan üç grup kurmuştur. İlk gruptaki çocuklara oyuncak bir bebeğe başka çocukların saldırmalarını gösteren bir film izletilmiştir. İkinci gruptaki çocuklara da oyuncak bebeğe yetişkin kişilerin saldırgan davranışları gösteren film izletilmiştir. Üçüncü gruptaki çocuklara da ya saldırgan davranışların bulunmadığı bir film ya da saldırgan davranışı bulunmayan yetişkinleri gözleme olanağı tanınmıştır. Yapılan gösterimin ardından çocuklar oyuncak bebeklerle baş başa bırakılarak çocukların davranışları gözlemlenmeye başlamıştır. 1. ve 2. gruptaki çocuklar, bebeğe tekme tokat atarak benzer davranışları göstermişlerdir. 3. Gruptaki çocuklar ise herhangi bir şiddet eylemine başvurmamışlardır. Bu yapılan çalışma sonucunda çocukların çevrelerinde gördükleri davranış şekillerini model alarak eylemlerini gerçekleştirmeye çalıştıklarını göstermiştir.⁶⁰

⁵⁷ Çöloğlu, 85.

⁵⁸ Köknel, 45.

⁵⁹ İldeş, 67.

⁶⁰ Kocabaşoğlu N, Savrun M, Konuk N, 28.

Bandura'nın kuramına göre, kişilerin öğrenme davranışını kazanmasında; dolaysız, gözlemsel ve simgesel olmak üzere üç ayrı araç bulunmaktadır. Bunların ilki insanın çevreyle olan dolaysız ilişkisinin sonucunda ortaya çıkmaktadır. İkincisi gözlem veya taklit yoluyla gerçekleşmektedir. Üçüncüsü de dil ve simgelerin kullanımıyla olmaktadır. Toplumsal öğrenme modeline göre, çocuklar ekranda şiddet eylemine başvuran karakterleri izleyerek, aynı anne, baba ve çevresindeki kişilerden toplumsal becerileri öğrendikleri gibi saldırgan davranışları da öğrenmektedir. Gözlem, taklit veya örnek alma yoluyla öğrenme sürecinin küçük yaştaki çocuklarda daha etkili olduğunu ileri sürmektedir.⁶¹

Brian Canterwall'in araştırmasına göre televizyon ABD, Kanada ve Güney Afrika'ya girdikten 10 ile 15 yıl içerisinde şiddet eylemleri artmış buna bağlı olarak cinayet oranları iki katına kadar çıkmıştır. Canterwall bu artan şiddet olaylarında şehirleşmenin ve silah artışının yanı sıra en önemli etkinin çocukların televizyonla büyüyen bir nesil olmasından kaynaklandığını öne sürmektedir.⁶²

J.L Singer ile D.S. Singer televizyonun çocuklar üzerine etkisini gözlemlemek için 1980 yılında İngiltere'de yatılı okulda kalan 13-16 yaş grubu çocuklar üzerine bir araştırma yapmışlar. Çocukları iki gruba bölen araştırmacılar ilk gruba 15 gün süreyle yalnızca komik ve sosyal programlar gösterilmiş. Diğer gruba ise şiddet içeren filmler, programlar gösterilmiş. Yapılan analizler sonucunda komik ve sosyal program gösterilen çocuklarda hoşgörü, tartışma, iletişim ve gülme düzeyi; şiddet içerikli görüntüler izleyen çocuklarda ise sözel ve fiziksel saldırganlık düzeyinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.⁶³

Çocukların saldırgan davranış biçimlerini televizyondan öğrenerek bu davranışları taklit ettiklerini ortaya koyan bir araştırmada Dubow ve Miller tarafından 1996 yılında yapılmış, televizyonda şiddet içeriği izlemenin gözlemsel öğrenme aracılığıyla saldırgan davranışları etkilediği ortaya konmuştur.⁶⁴

⁶¹ Mutlu, 126.

⁶² Alem, 156.

⁶³ Ahu Kaskun, Selen Öztunç, Çocuk, Televizyon ve Şiddet <http://ilef.ankara.edu.tr/id/yazi.php?yad=799>
Erişim Tarihi: 28.11.2012

⁶⁴ Mutlu, 126.

Huesmann ve arkadaşları 1977-1992 yılları arasında şiddet eylemlerini içeren televizyon programlarının çocukları, ergenleri ve gençleri etkilediğini öğrenme kuramına dayanarak açıklamaktadırlar. Yapılan araştırmalar sonucunda, hangi sosyoekonomik düzeyden gelirse gelsin ve başlangıçtaki saldırganlık eğilimi hangi düzeyde olursa olsun, her iki cinsiyetin şiddet içerikli programları izleme süresine bağlı olarak yetişkinlikte saldırgan davranma eğiliminde artış olduğunu öne sürmüşlerdir.⁶⁵

⁶⁵ Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkileri”, RTÜK Özel Çalışma Grubu Sonuç Raporu http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?icerik_id=ec32c8ea-4f99-4671-902d-8169da4d414f
Erişim Tarihi: 13.02.2013

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK

3.1. ÇİZGİ FİLM KAVRAMI

Sinema tarihinin bir parçası olan çizgi film, sinemanın gelişimiyle beraber bir yapı gösterip, sinemanın temel ilke ve prensiplerini de içerisinde barındırmaktadır.

Çizgi film, hareket ve çizgi biçimleri kullanılarak tek kare çekimleri ile varlıklara hareket kazandıran, çoğunlukla, çocuk seyircilere mesaj aktarmak için faydalanılan film türü" olarak tanımlanmaktadır.⁶⁶

Türk Dil Kurumu Çizgi filmi "Bir konuyla ilgili olarak karakterlerin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi" olarak tanımlanmaktadır.⁶⁷

Başka bir tanıma göre ise Çizgi film, "Gerçekçi olmayan veya yarı gerçek çizim veya karikatür" şeklindedir.⁶⁸

3.2. ÇİZGİ FİLMİN GELİŞİMİ

Çizgi filmin tarihsel gelişimine bakıldığında uzun metrajlı çizgi filmler zahmetli olmasından dolayı ilk olarak kısa metrajlı çizgi filmler hazırlanmaya başlanmıştır. Amerika'da ilk örneği, James Stuart Blackton tarafından Vitagraph Co. Adına yapılan "Humorous Phases of Funny Faces"tir. Amerikan çizgi filmlerinde olduğu gibi, Blackton da filmin başında, bir resim çizen ressamı gösteriyordu. Sonra ressamın çizdiği resim birden canlanıyor ve hareket etmeye başlıyordu. 8 bin çizimden oluşan bu ilk Amerikan çizgi filminde, gözlerini hareket ettirirken sigarasının dumanını genç bir kıza doğru üfleyen bir adam ve bir çemberden atlayan köpek gibi, basit hareketler vardı. İngiltere'de yapılan ilk çizgi film de, aynı yılın Nisan ayında Walter Booth tarafından Charles Urban Trading Co. Adına gerçekleştirildi. "Sanatçının Eli" adlı filmde, önce

⁶⁶ TRT, Genel Yayın Planı 2008, <http://medya.trt.net.tr/medya/dosya/2009/06/23/2bff1dcf-ed83-4591-9c57-b8d9a970c76f.pdf>, Erişim Tarihi: 19.01.2015

⁶⁷ www.tdk.gov.tr Erişim Tarihi: 20.02.2015

⁶⁸ www.wikipedia.org Erişim Tarihi: 20.02.2015

Booth'un eli, bir kadın ve bir erkek çizerken görülüyor, sonra bu çift dans etmeye başlıyordu.⁶⁹

Çizgi filmlerin ilk hayvan kahramanı "Old Doc Yak" adlı bir keçidir. Kısa pantolon giyen bu keçi, perdeye Chicago Tribune gazetesinin karikatüristlerinden Sidney Smith tarafından getirildi ve 1913 yılının Temmuz ayında, dizinin ilk filmi çekildi. Bu çok tutulan kahraman, çizgi filmlerin çocuklar için iyi bir eğlence aracı olması açısından büyük katkıda bulundu. Bu gelişimin etkisi 1919 yılında görüldü ve Pat Sullivan'ın "Felix the Cat" binlerce çocuğun sevgilisi haline geldi.⁷⁰

Çizgi filmlerin altın dönemi sesli filmlerin yapılmasıyla başlamıştır. Walt Disney 1923 yılında stüdyosunu kurarken 1928 yılında ilk sesli filmi "Mickey Mouse"(Miki Fare) filmini yapmıştır. Daha sonra "Donald Duck" (Vakvak kardeşler) ve "Sley Symphang"(Saçma Senfoni) çizgi filmlerini ekrana taşımıştır. Uzun metrajlı ilk çizgi filmleri ise; "Show white and the seven Dusaris"(Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler), "Cinderalla"(Kül kedisi), "Peter Pan", "101 Dalmatians" (Yüzbir Dalmaçyalı), "Lady and The Tromp (Leydinin Aşkı), ve "Alice in Wonderland" (Alice harikalar diyarında).⁷¹

Disney stüdyolarında 1932 yılında hazırlanan "Flowers and Tree" (Çiçekler ve ağaçlar) ilk renkli ve kısa filmler dalında Oscar kazanan çizgi filmidir.⁷²

"Looney Tunes" isimli canlandırma filmleri Warner Bros. şirketi tarafından 1930'da ortaya çıkarılmıştır. Bu filmlerin ortaya çıkışı eski Disney çalışanları Hugh Harman ve Ruby Ining sayesinde olmuştur. Warner Bros.'un bir sonraki yapımı ise 1931 yılında "Merrie Melodies" isimli canlandırma dizisi olmuştur. "Looney Toones" başlığı altında çıkan ve "Daffy Duck" karakterini tanıtan "Domuzcuğun Ördek Avı" (Porky's Duck Hunt) isimli yapım, karakterlerin komik etki yaratmak için fizik kuralları ötesinde

⁶⁹ Nilüfer Pembecioğlu, *İletişim ve Çocuk*, Ebabil Yayınevi, Ankara 2006, 253.

⁷⁰ Pembecioğlu, 253.

⁷¹ Uğur Atan, *Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, 20.

⁷² Metin İnce, *Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991, 37.

çarpıtıldığı ilk yapımıdır. 1940 yılına gelindiğinde canlandırma tarihinin önemli karakteri Bugs Bunny'yi ortaya çıkıştır.⁷³

1939 ve 1945 yılları arasındaki 2. Dünya Savaşı dönemi canlandırma sinemasının da savaş şartları kapsamında kullanıldığı bir dönemdir. Propaganda içerikli canlandırma filmleri dönemin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

1970-1980 arasında yapılan çizgi filmlerde rant korkusu, reklam kaygısı olmadığından, kendiliğinden oluşan masalsi, efsunlu, barışçıl bir ifade ile eğitici, öğretici bir kalite taşımaktaydı. Yaşamın aynası gibi ya da yaşamı oluşturma etkisiyle gürültücü ve kavgacı içeriğini oluştururken, sanayi koşullarına eslik etmekte geç kalmamıştır. 1980'li yılların ortalarından itibaren, çizgi filmde bilgisayar teknikleri kullanılmaya başlanmıştır. Hedef kitlesi içine büyükleri de içine alan ve onlar için de üretilmeye başlayan çizgi filmler ile robotlu, kılıçlı, kavgalı şiddet içerikli çizgi filmler diğerlerinin yerini almaya başlamıştır.⁷⁴

Yetişkinlere yönelik yapımlar ilk olarak Warner Bros. ve UPA ile başlamıştır. Walt Disney'in yetişkinleri hedef almaya başlaması daha sonraki dönemlerde gerçekleşmiştir. 1992 yapımı "Allaaddin" isimli film yüz milyon dolar maliyete karşılık 495 milyon dolarlık hasılatla bu geçişin önemli bir göstergesi olmuştur. "Pocahontas" (1995), Notr Dame'ın Kamburu (The Hunchback of Notr Dame - 1996), "Herkül" (Hercules - 1997) ve Mulan (1998) önemli yapımlar arasında yerlerini almışlardır.⁷⁵

2000'li yıllara bakıldığında canlandırma filmi bilgisayar teknolojisinin bu alanda kullanılmasıyla daha çok gelişmiştir. Günümüzde reklam, eğlence, halkla ilişkiler, eğitim ve öğretim filmleri de dahil olmak üzere hemen hemen her alanda kullanımı yaygınlaşmıştır.

⁷³ Özcan Demir, *Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2013, 23.

⁷⁴ Belgüzar Aşkaroğlu, *Şiddet İçeren Çizgi Filmlerin İlköğretim Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2006, 57.

⁷⁵ Demir, 28.

3.2.1. Çizgi Filmin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi

1930'lu yıllarda sinema ve çizgi film sineması tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de birçok sanatçının ilgilendiği bir sanat alanı olmuştur. Türkiye'de bu alandaki çalışmalardan ilki Cemal Nadir Güler'in 17 Eylül 1931 Artist dergisinde yayımlanan Amcabey tiplemesidir. Ancak Cemal Nadir "Amcabey Plajda" isimli bu ilk çizgi film denemesi tamamlanmamıştır.⁷⁶

1940'lı yıllarda sinemalarda gösterim öncesi reklam filmlerinin çekilmeye başlanmasıyla animasyon yapımları talep görmeye başlanmış. Talepler sonucu İstanbul Reklam Ajansı karikatür sanatçıları bünyesinde toplayarak çizgi filmler hazırlamış. Kısa bir sürede hazırlanan bu basit filmler oldukça ilgi görmüş. Bu yıllardan sonra yurt dışına giderek çizgi film konusunda eğitim alan sanatçılar daha sonra Türkiye'ye dönerek bilgi ve tecrübelerini aktararak animasyon yapım stüdyolarının kurulmasına ön ayak olmuşlar.⁷⁷

1950'li yıllara kadar deneme çalışmalarının yer aldığı Türk canlandırma sinemasında profesyonel anlamda gerçekleştirilen ilk film ise "Evvel Zaman İçinde" isimli yapımdır. Türk Canlandırma Tarihinin başlangıcı olarak gösterilen yapım 50 kişilik çalışma ekibiyle işe başlamış ve yapımın yaklaşık bir buçuk saat olması hedeflenmiştir. Dönemin teknik imkansızlıklarından dolayı filmin yapım süreci içinde çekilen sahneler yurtdışına banyoya gönderilir, gelen iş kopyalarından gerekli yerlerin düzeltilmesi yapılarak filmin yapımı devam eder. Bu süreçte en büyük sorunlardan biri de, filmin renklendirme aşamasında asetat üzerine boyama sırasında yaşanır. Bulunabilen asetat, filmin ancak dörtte birini gerçekleştirecek miktardadır ve çekilen sahnelerin asetatlarının silinerek diğer sahneler için kullanılmasına karar verilir. Bu karar daha sonra filmin asla tamamlanmamasına neden olur. Yurtdışına gönderilen filmlerin, 7-8 yılın sonunda filmin bitim aşaması geldiğinde kayıp olduğu öğrenilir. Türk canlandırma sinemasının bu ilk profesyonel ve uzun çizgi filmi hakkında da birkaç iş kopyası dışında elde bir şey kalmaz.⁷⁸

⁷⁶ <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919>, Erişim Tarihi: 05.01.2015

⁷⁷ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147>, Erişim Tarihi: 13.03.2015

⁷⁸ <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919>, Erişim Tarihi: 05.01.2015

1970'li yıllarda Derviş Pasin, Ateş Benice, Tonguç Yaşar, Erim Gözen, Tunç İzbek, Emre Senan, Ali Murat Erkorkmaz, Cemal Erez, Meral Erez ve Ruhi Görüney gibi animasyon sanatçıları başarılı işlere imza atmış. Tonguç Yaşar'ın hazırladığı "Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü?" adlı kısa metraj çizgi film ile 1972 yılında 3. Altın Koza Film Festivali'nde Jüri özel ödülü kazanmış Ayrıca bu film dokuz yüz filmin katıldığı 9. Annecy Çizgi Film Şenliği'nde gösterilen ilk Türk çizgi filmi olmuştur.⁷⁹ Meral Erez, "Il Gatto" (Kedi) animasyon filmiyle 1978 yılında düzenlenen Balkan Film Şenliği'nin Ulusal Kısa Film Yarışması'nda birincilik ödülü almış. Meral ve Cemal Erez, 1981 ve 83 yıllarında yaptıkları Les Cordes (İpler) 1985 yılında Marly-le Roi Kısa Film Şenliği'nde ödül almışlar.⁸⁰

1980'li yıllarda Türk Radyo Televizyon Kurumu (TRT) yayınlarında Türk çizgi filmlerine yer vermeye başlar. Derviş Pasiri ve Ateş Benice'nin kurduğu "Pasin- Benice Film Stüdyosu" uzun süre TRT için çeşitli çizgi filmler hazırlar. Bunlardan en önemlisi olan 5 dakikalık 75 bölümden oluşan "Karıncı Ailesi" yurt dışı pazarında da gösterime girer. Aynı süreçte, Kültür Bakanlığı çizgi film yapımına destek olur. Ancak, çizgi film tekrar seri üretimin getirdiği hız nedeniyle sinematik anlatım ve estetik kaygılardan uzaklaşır.⁸¹

1990'lara gelindiğinde ise ne TRT'nin ne de Kültür Bakanlığı'nın desteği artık yoktur. Bu dönemlerde çizgi film ile ilgilenen Şahin Özer ve Enis Tahsin Özgür gibi çizgi film sanatçıları ise yurtdışında çizgi film sineması ile ilgilenirler. Enis Tahsin Özgür Don Bluth stüdyolarının "All Dogs Go To Heaven", Walt Disney'in "Hercules" ve "Tarzan" filmlerinde çalışır.⁸²

"Dedem Korkut", "Manas Destanı" ve "Ak Tay" gibi artarda hazırlanan ve milli kültür unsurlarını yansıtan yapımlar Türk çizgi filmi canlanmasında ve gelişmesinde etken olmuştur.⁸³

⁷⁹ AYTEKİN CAN, *Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimlerine Etkileri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995, 15.

⁸⁰ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi: 13.03.2015

⁸¹ <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919>, Erişim Tarihi: 05.01.2015

⁸² <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919>, Erişim Tarihi: 05.01.2015

⁸³ Atan, 33.

Türkiye’de 1990 yılında ilk animasyon bölümü Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Çizgi Film (Animasyon) Bölümü adı altında kurulmuştur. Böylece animasyon eğitimi alanında önemli bir adım atılmıştır.

2000’li yıllarda çizgi film yapımcılığında önemli aşamalar gerçekleşmiştir. Anadolu Üniversitesi’nden sonra 2005 yılında Maltepe Üniversitesi’nde ve 2006 yılında Kütahya Üniversitesi’nde Çizgi Film-Animasyon Bölümü açılmıştır. Animasyon sektöründe çalışacak sanatçıların mesleki eğitimlerini üniversite öğrenimi sürecince almaları sektöre hazırlanmaları açısından önem taşımaktadır. Böylece animasyonla ilgilenecek kişilerin daha erken yaşlarda bu mesleği seçmeleri ve deneyim kazanmaları amaçlanmaktadır.⁸⁴

1 Kasım 2008’de TRT Çocuk kanalının yayın hayatına başlamasıyla animasyon sektörü de yeni bir döneme girmiş oldu. 2011 yılında kabul edilen “Radyo ve Televizyon Kurulu ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun”unda yer alan “Genel ve tematik içerikli yayın yapan televizyon kuruluşlarının, çocuk yayınlarında çizgi filmlere yer vermeleri halinde, çizgi filmlerin en az yüzde yirmisinin, diğer çocuk programlarının en az yüzde kırkının Türkçe dilinde üretilmiş yapım olması ve Türk kültürünü yansıtması zorunludur” maddesi (14. Madde) ile birlikte yerli yapım çizgi film üretiminin devlet tarafından destekleneceği duyurulmuş. Bu gelişmeler doğrultusunda yeni animasyon stüdyoları açılmış ve bu stüdyolarda yerli yapımlar üretilmeye başlamıştır.⁸⁵

Bu yıllarda birçok animasyon sanatçısı, bilinen animasyonlarda ve filmlerin görsel efektlerinin yapımında yer almıştır. Çoşku Özdemir görsel efekt sanatçısı olarak Lucas Film, Dreamworks Animasyon ve Blue Sky Stüdyoları’nda çalışmış. Avatar (2009), Buz Devri 2 (2009), Transformers 2 (2009), Karayip Korsanları 3 (2007), Madagaskar 2 (2008), Iron Man 2 (2010), Son Havabükücü (2010) gibi filmlerde görev alan Özdemir, 2010 yılında Türkiye’de Robotika Film’i kurarak animasyon ve görsel efekt alanında dünya standartlarında işler üretmeyi hedefliyor. Dreamworks’de çalışan animatör Onur Yeldan da Arı Filmi (2007), Shrek: Sonsuza Dek Mutlu (2010) ve Çizmeli Kedi (2011) gibi bilinen animasyonlarda yer almış. Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü (2006),

⁸⁴ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi:13.03.2015

⁸⁵ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi:13.03.2015

Narnia Günlükleri: Prens Kaspiyan (2008), Titanların Savaşı (2010), Harry Potter ve Ölüm Yadigarları (2011) gibi filmler de animatör Arslan Elver'in çalıştığı filmler arasındadır.⁸⁶

Günümüzdeki animasyon stüdyoları ve yaptıkları çizgi filmler: Animax Animasyon Stüdyoları; Keloğlan Masalları, Keloğlan Odama Saklandı, Anka-Anadolu Kartalları. Mavi Rüya Animasyon; Dede Korkut Hikâyeleri. R Ajans: Kuzucuk. Cordoba Animasyon Stüdyosu: Cille, Nane ile Limon, Gizemler Diyarına Yolculuk. Siyah Martı Reklam ve Animasyon Stüdyosu: Harika İşler Takımı, Biz İkimiz, Köstebekgiller, Kimin Tarlası, Kelile ve Dimne. Zor Zanaat Prodüksiyon: Tel Ali, Tilki, Çizgi Film Makinesi, Canlı Serüven. Haylazz Film: Leylek Kardeş. Düşler Evi Çizgi Film Stüdyosu: Küçük Hezarfen. Grafi 2000 Prodüksiyon: Rüya'nın Günlüğü Düşyeri Çizgi Film ve Animasyon Stüdyosu: Pepee⁸⁷

3.3. ÇİZGİ FİLMİN YAPIM AŞAMALARI

Senaryonun Oluşturulması: Senaryo, "Belli bir teknik ve yeteneğe dayanan, sinema sanatı kurallarını ve çağın tekniğini dikkate alarak, ilk satırından son satırına dek sinema ve televizyona uygun olarak hazırlanan metindir. Diğer bir tanımsa senaryo görüntü ve sese dönüşecek bir düşüncenin, bir olayın yazıya dökülmüş halidir."⁸⁸

Teknik olarak bakıldığı zaman animasyon senaryosunun diğer senaryo türlerinden farkı yoktur. Sadece senaryo yazılırken hitap edeceği hedef kitlenin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Kurgusu hedef kitle anlayabileceği bir dilde oluşturularak komik ifadeler animatik görsellerle ifade edilmelidir.⁸⁹

Senaryo içerisinde bir bölüm yazılmaya başlanmadan önce karakterler ve ana konu önceden belirlenmiş olması gerekir. Sinopsis, konu seçildikten sonra öykünün kısaca özetlenmesidir. Sinopsiste tema kesin olarak ortaya çıkar, olayın geçtiği zaman ve mekan belirlenir, olaylar dizisini oluşturan karakterler tanımlanarak onlar hakkında kısaca bilgi verilir. Konunun gidişatına göre yazılacak bölümün sinopsisi hazırlanarak yönetmenle beraber sinopsise son şekli verilir. Bölümlerin yazımları süresince

⁸⁶ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi: 13.03.2015

⁸⁷ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi: 13.03.2015

⁸⁸ www.wikipedia.org Erişim Tarihi: 10.03. 2015

⁸⁹ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi: 13.03.2015

pedagoglardan görüşleri alınır. Senaryo evresi tamamlandıktan sonra filmin ana fikrinin ve bölümün hikayesinin resimli roman şeklinde görselleştirildiği storyboard evresine geçilir. Her sahne için ayrı ayrı çizim yapılırken kameranın ve karakterlerin hareketleri de oklarla gösterilir. Storyboard sanatçısı senaryoyu görsel hale getirirken, senaryo yazarıyla fikir alış verişinde bulunarak gerektiği yerlerde değişiklikler ve eklemeler yapabilir.⁹⁰

Karakter ve Konsept Tasarımı: Ana hikayenin ve karakterlerin oluşmasıyla beraber senaryo evresinden sonraki aşama karakterleri, mekanı ve objeleri istenilen şekilde oluşturmaktır. Tasarım, hedef kitle tarafından beğenilme noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu beğenin yakalanmasında karakter ve mekan özgünlüğünün hedef kitleye uygunluğu önemlidir. Bu evrede tasarımcı sanat yönetmeninin isteği doğrultusunda konuya uygun karakterleri, mekanları ve objeleri tasarlayarak çizer. Animasyon için tasarlanan karakterin inandırıcı şekilde canlandırılması gerekir. Kişilik analizinin iyi şekilde yapıp karakterin kişiliğiyle uyumlu bir animasyon yapılmalıdır. Karakter ve mekan tasarımından sonra model sayfasının (model sheet) hazırlanması gerekir. Model sayfası referans alınarak modelleme ve rig işlemine geçilir. Modelleme tasarlanan karakterin veya mekanın bilgisayarda 3 boyutlu ortama aktarılması işlemidir. Rig ise karakterlerin anime edilebilmesi oluşturulmuş iskelet sistemidir.⁹¹

Son aşama olarak animasyon bittikten sonra kurgu öncesi ses aşamasına geçilir. Seslendirme sanatçıları karakter animasyona başlamadan önce karakterlerin seslendirmesini yaparlar. Animasyon bittikten sonra kurgu öncesi tekrar seslendirme yapılarak eksik sesler giderilir. Animasyonda kullanılacak müzik ise konuya uygun olarak hareketli veya diyalog olmayan yerlerde kullanılır. Uygun müzik kullanımında izleyici hem eğlenecek hem de filmde verilmek istenen ana fikri öğrenecektir.⁹²

Kurgu Aşaması: Bu aşamaya kadar oluşturulan bütün çalışmalar kurgu ve kompozit bölümünde toplanır. Kurgucu bu çalışmalarını yönetmenle beraber belli bir sistem içerisinde peş peşe sıralayarak çizgi filme son şeklini verip ve filmi yayınlamaya hazır hale getirir.

⁹⁰ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi:13.03.2015

⁹¹ <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi:13.03.2015

⁹² <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147> Erişim Tarihi:13.03.2015

3.4. ÇOCUĞUN GELİŞİM DÖNEMLERİ AÇISINDAN TELEVİZYON

3.4.1. Çocuk Kavramı

Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilk maddesine göre ; "çocuklara uygulanan kanunlar çerçevesinde daha önce rüşt yaşına erişilmedikçe on sekiz yaşını bitirmemiş kişiler çocuk" olarak tanımlanmaktadır.⁹³

Çocuğun görsel iletişimi doğumu ile başlayan yaşamı boyunca gelişen, değişen ve biçimlenen bir özellik taşımaktadır. Çocuk dünyaya gelmesiyle beraber çevresindeki gördüğü her şeyi anlama ve kavrama isteği oluşur. Çocuk çevresinde gördüklerinden çıkardıkları anlamları değerlendirerek bunları modellemeye çalışarak, izlenimlerinden zihninde oluşan olumlu ya da olumsuz etkilenmelerden kendi kendine bir dünya oluşturur.⁹⁴

Televizyonda çocuğun neyi izlediği, bundan ne kadar ve nasıl etkilendiği önemlidir. Bundan dolayı çocuğun dünyasında çizgi filmler önemli bir etkidir. Çizgi film denilince ilk akla gelen kavramlardan birisi çizgi film ve çocuk ilişkisidir. Çizgilerin hareket, etmesi renkli ve çocuksu olması çocukların çizgi filme önem vermelerini, kendilerini bu türe daha yakın hissetmelerini sağlamaktadır.⁹⁵

3.4.2. Televizyonun Yaş Gruplarına Göre Çocuklar Üzerindeki Etkileri

3.4.2.1. (0-3) Yaş Grubu Çocuk

Bebeklik dönemi fiziksel, bilişsel ve duygusal alanda değişikliklerin hızlı bir şekilde gerçekleştiği dönemdir. Çocukların dünyaya gelmesiyle beraber dil ve konuşma gelişimi başlar ve ilk üç yılda beynin gelişmesine ve olgunlaşmasına paralel olarak ilerler. Çocuk bir yandan dil becerilerini geliştirip çevresindeki kişilerin kurmuş olduğu

⁹³ http://www.kdkcocuk.gov.tr/contents/files/YasalDuzenlemeler/BM_cocuk_Haklari_Sozlesmesi-Turkiye_Ilerleme_Raporu_%281._Donem-Ilk_Rapor%29.pdf, Erişim Tarihi: 10.02.2015

⁹⁴ Pembecioğlu, 187.

⁹⁵ Pembecioğlu, 251.

iletişimi anlamaya çalışırken, diğer yandan kurulan iletişime sözlü ve sözsüz iletişim araçlarıyla geri bildirim yaparak kendisini ifade etmeye çalışır.⁹⁶

Bu dönem içerisinde çocuklarda sağlam bir psikolojik yapı oluşturmak için ona her konuda ilgi göstermek gerekir. Çocuğu okşamak, kucaklamak, onunla konuşmak, oynamak, beraber vakit geçirmek ve ona sevildiğini hissettirmek onun psiko-sosyal ve psikomotor yönünün önemli ölçüde gelişimine katkı sağlar. Buna karşın çocuğun gülmesine, konuşmasına, bakışlarına karşılık vermeyen ve tepkilerini yanıtsız bırakan bir ekran karşısında olması onu, çocuk için gerekli olan psiko-sosyal yönlerden eksik veya yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Özellikle bu durum küçük çocuklar için daha fazla önem arz etmektedir. Çünkü çocuğun sosyal ve duygusal eksikliğini gidereceği bir arkadaş ve sosyal ortamdan mahrum olması, konuşmak veya vakit geçirmek için gideceği ikinci bir ortamı ve bunu sağlayacak psikomotor, psiko-sosyal yeterliliği henüz gelişmemiş olması; ayrıca alternatif bir gelişim ortamı olmamasından kaynaklanmaktadır.⁹⁷

Trt Çocuk Genel Müdürü Can Soysal'ın 2010 yılında verdiği bir röportajda 0-3 yaş grubu çocuklara hitap eden programlara TRT Çocuk kanalında yer verilmediğini, 3 yaşından önceki çocuklara televizyon izletilmesine karşı oldukları için böyle bir prensip kararını aldıklarını belirtmiştir.⁹⁸

Bu dönemde çocuğun televizyon karşısında aşırı miktarda kalması çocuk için yukarıda ifade ettiğimiz gibi sosyal gelişim ve iletişim açısından gerekli olan fonksiyonların gelişiminde gecikmeler veya yetersizlikler görülmeye başlar. Bütün bu nedenlerden dolayı bebekler için sevgi, duygusal ilgi ve birlikte geçirilecek vakit yerine çocuğun televizyon karşısında kalması son derece sakıncalıdır.

3.4.2.2. (4-7) Yaş Grubu Çocuk

Okul öncesi yıllarını içine alan ilk çocukluk dönemi olarak da adlandırılan bu yaş grubunda çocuğun gelişimi ile ilgili önemli adımlar atılmaya başlanır. 0-3 yaş grubunda olduğu gibi çocuğun gelişimi bu dönemde de çok hızlı bir şekilde devam eder. Çocuk

⁹⁶ Şule Yılmaz, "Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi", (Ed. Yeşim Fazlıoğlu), *Erken Çocuklukta İletişim Dil ve Konuşma*, (ss. 53-69), Paradigma Kitapevi Yayınları, Ankara 2012, 57.

⁹⁷ www.cocukaile.com Erişim Tarihi: 04.02.2015

⁹⁸ www.zaman.com.tr Erişim Tarihi: 01.01.2015

aktif olarak çevresine yönelip, anne-baba, arkadaş ve sosyal çevresi ile etkileşim ve iletişim içersine girer. Bu dönemde çocuk gerek dil gelişiminde gerekse motor gelişiminde önemli mesafe kaydeder.⁹⁹

Bu yaş grubunda çocuğun televizyonu çok fazla izlenmesi çocuğun dil ve sosyal gelişiminde bazı sıkıntıların ve eksikliklerin oluşmasına neden olabilir. Mantıksal düşüncesi gelişmemiş olan çocuk soyut kavramlar ile somut kavramları birbirinden ayırt edemez. Çocuk hayal ile gerçeği ayırmakta zorlanır. Bundan dolayı çocuk çizgi filmlerde izledikleri görüntüleri olduğu gibi algılayıp, bir hareket veya sahneyi olduğu gibi yapmaya çalışabilir. Bu dönemde çocuğun izleyeceği çizgi filmlerde yer alan şiddet içerikli görüntüler ve aşırı abartılı konular çocuğun bilinçaltına etki etmesinden dolayı sakıncalı olabilir. Çocukluk çağında görülen her görüntünün, duyulan her sesin, karşılaşılan her iyi ve kötü muamelenin muhakkak ileriki yıllarda bir yansıması olacaktır. Aynı zamanda çocuğun bu dönemde izleyeceği gerilim, korku veya şiddet içeren görüntülerden çocuklar aşırı derecede etkilenerek daha sonraki günlerde bu görüntüleri anımsamalarından dolayı çocukta uyku bozukluğu, yalnız kalmak istememe, korku ve endişe gibi duyguların yerleşmesine neden olabilir. Bundan dolayı ebeveynler bu dönemde izlenen programlara özellikle dikkat etmesi gerekir. Özellikle, aile olarak birlikte izledikleri programlar konusunda oldukça seçici davranmalıdırlar. Bütün bunlara ek olarak, aşırı ve uygunsuz televizyon izleme durumunda, daha çok geç saatlerde izlenmesine müsaade edilen programlar ile çocukların uyku düzeni bozulmakta, vakit ve motivasyon eksikliğinden dolayı çocukların oyunlar ve değişik aktiviteler ile kazanacakları motor beceriler yetersiz kalmakta, çocukların arkadaş ortamlarında kazanacakları sosyal adaptasyon yeteneği istenen seviyede olmamakta, ince motor becerilerin gelişimine ve anne babanın eğitimi için gerekli vakit azalmakta, bu yaş için gerekli olan fiziksel hareketlilik ile enerji atımı eksik kalmakta, televizyonun çocuklar için bir miktar katkısı olsa bile genel olarak dil, sosyal ve motor gelişiminde sıkıntılar gözlenmektedir. Bu durum, eğer anne ve babanın çocuğu için yeterli vakit bulmasında sorun varsa, çocukta ek olarak psikiyatrik sıkıntılar varsa, çocuğun gelişimini destekleyecek diğer faktörler eksik ise daha da büyük sıkıntı olmaktadır.¹⁰⁰

⁹⁹ www.cocukaile.com Erişim Tarihi: 04.02.2015

¹⁰⁰ www.cocukaile.com Erişim Tarihi: 04.02.2015

3.4.2.3. (7-12) Yaş Grubu Çocuk

Okul hayatına başlayan çocuk aile ortamından çıkarak dış çevre ile daha fazla içi içe olduğu dönemdedir. Mantıklı düşünmenin başladığı, çocuk için yaşlılarının önem kazandığı bellek ve dil becerilerinin arttığı bir dönemi ifade eder. Bu yaş grubu zamanda televizyonun eğitim amaçlı kullanımından daha fazla yararlanacak bir yaş grubunu oluşturmaktadır. Bu dönemde mantıksal ilişkileri kavramaya başlayan çocukta, soyut düşüncenin yerleşmeye başlamışısıyla görüntülerden erişkin düzeyinde etkilenemeye başladığı hissedilir. 4-7 yaş grubu çocuklarda ifade ettiğimiz gibi bu yaş grubunda da şiddet içeren, korku ve gerilime neden olan sahnelerin çocuğun gelişiminde problem oluşturacağını söylemek gerekir. Yukarıda bahsettiğimiz iletişim ve sosyal adaptasyon üzerine etkileri 0-3 yaş ve 4-7 yaş grubundaki kadar negatif şekilde olmaz. Çocukların bu yaşlardan itibaren televizyon üzerinden kazanımları eğer iyi yönlendirilir ve seçici davranılırsa devam eder. Bu yaşta çocukların ders ve okul saatleri de göz önüne alınarak televizyon izleme saatleri uygun bir şekilde sağlanmalıdır. Televizyon izlemenin aşırılığı durumunda çocuğun sosyal aktivitelerinde, arkadaş ilişkilerinde, ders başarısında, sportif faaliyetlerinde ve yaşa uygun becerilerinin geliştirilmesinde sorunlar yaşanabilir.¹⁰¹

3.4.3. Televizyondan Etkilenen Çocuklardan Basına Yansıyan Haberler

Çizgi filmde etkilenen çocuk kendini astı: 2010 yılında Ukrayna- Kırım Özerk bölgesinde 10 yaşındaki erkek çocuk izlediği çizgi filmde etkilenerek kendisini bahçelerindeki ağaçtan astı. İntiharının nedenlerini araştıran Kırımlı yetkililerin görüştüğü 12 yaşındaki abla ve 17 yaşındaki abisi, kardeşlerinin birlikte izledikleri Japon çizgi filmde sonra böyle bir davranışta bulunduğunu belirttiler.¹⁰²

Pokemona özendi uctu: Roma'da 4.5 yaşındaki bir çocuk TV'de çok sevdiği Pokemon çizgi filmini seyrettikten sonra onlara özenerek oturduğu apartmanın 4.

¹⁰¹ www.cocukaile.com Erişim Tarihi: 04.02.2015

¹⁰² http://www.zaman.com.tr/dunya_cizgi-filmde-etkilenen-cocuk-kendini-asti_1071748.html, Erişim Tarihi: 04.02.2015

katından aşağıya atladı. Olay sırasında, annenin mutfakta olduğunu, pokemonları taklit eden çocuğun bir anda balkonun kapısını açarak dışarı çıktığı belirtildi.¹⁰³

Bir pokemon dehşeti de Kilis'te yaşandı: Kilis'te kendini Pokemon zanneden 7 yaşındaki ocuk 5. kattan uçtu. Özel bir televizyon kanalında yayınlanan Pokemon adlı çizgi filminden etkilenerek arkadaşlarıyla iddiaya giren ocuk görgü tanığının ifadesine göre "Pokemonun" diyerek kanat çırpıp aşağıya düştü.¹⁰⁴

İşte gerçek Pokemon!: Mersin'in Mezitli Beldesinde kendisini Pokemon sanan 4 yaşındaki ocuk oturdukları Evin 7. katından kendini aşağıya attı. Doktorun düşme nedenini sorduğu ocuk "ben pokemon'um ve pokemon gibi utum" diyerek cevap verdi.¹⁰⁵

izgi filme özenen ocuk 3'nc kattan düştü: Ankara'da evde yalnız başına kalan 4 yaşındaki ocuk 3. kattan aşağı düştü. Babası ocuğun tehlikeli çizgi filmler izlediğini ve bunlardan etkilenmiş olabileceğini ifade etti.¹⁰⁶

¹⁰³ <http://www.milliyet.com.tr/2000/05/07/yasam/yas12.html>, Erişim Tarihi: 04.02.2015

¹⁰⁴ <http://www.portakal.com/ahaber-bir-pokemon-dehseti-de-kiliste-yasandi-325747.html>, Erişim Tarihi: 04.02.2015

¹⁰⁵ <http://www.milliyet.com.tr/2000/10/30/haber/hab08.html>, Erişim Tarihi: 04.02.2015

¹⁰⁶ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/214682/Cizgi_filme_ozenen_cocuk_3_uncu_kattan_dustu.html Erişim Tarihi: 04.02.2015

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TRT ÇOCUK KANALININ SEMPATİK ŞİDDET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

4.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Kamusal yayıncılık anlayışıyla yayın yapan TRT Çocuk kanalında bir haftalık yayın akışı içerisinde toplam 28 çizgi film içerik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

İçerik analizi çeşitli söylemlere uygulanan bir takım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu analiz yönteminde kullanılan araç ve teknikler tümdengelim dayalı bir okuma aracı olarak nitelendirilebilir.¹⁰⁷

Nesnel okuma ilkelerini içerisinde barındıran içerik analiz yöntemi, okuyucunun bilgisine, sezgisine, tutumlarına ve referans çerçevesine bağlı kolayca yapılmış yorumlamaya karşıdır. İçerik analiz yönteminde ilk bakışta anlaşılacak içerik yerine, üstü kapalı içeriği ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.¹⁰⁸

İletişim çalışmalarında içerik analizi yöntemi ile sözel ve yazılı malzeme içeriğindeki eğilimleri belirlemek, kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkilerini araştırmak, gazete, radyo ve televizyondaki haberlerinin analizini yapmak, çeşitli iletişim araçlarındaki sözel ve yazılı malzemelerin üslup özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır.¹⁰⁹

İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Elde edilen veriler sistematik bir şekilde kodlanarak niceleştirilir ve sayısallaştırılır. Bu uygulama bir takım aşamalar halinde gerçekleşmektedir. İlk aşama hedefin belirlenmesi veya problemin tanımlanmasıdır. İkinci bir aşama ise kodlama sistemidir. Üçüncü aşamada ise kategoriler belirlenerek örneklem seçilir. Son aşama ise

¹⁰⁷ Nuri Bilgin, *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitapevi, Ankara 2006, 1.

¹⁰⁸ Bilgin, 1.

¹⁰⁹ Süleyman Demirci, Mutlu Köseli, "Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri", (Ed. Kaan Böke), *İkincil Veri ve İçerik Analizi*, Alfa Yayınları, İstanbul 2009, 347.

elde edilen verilerin frekansları belirlenip değerlendirmeler hakkında çıkarımlarda bulunarak yorumlama aşaması başlar.¹¹⁰

4.2. ARAŞTIRMA KAPSAMI

Türkiye'de yayın yapan TRT Çocuk kanalı bu araştırmanın evrenini kapsamaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde kuramsal çalışma yapılarak konuyla ilgili literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Uygulama bölümünde Türkiye'de yayın yapan TRT Çocuk kanalının yayın içeriği, içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi TRT Çocuk kanalının bir haftalık yayın akışı izlenerek oluşturulmuştur. 19-25 Ocak tarihleri arasında yapılan izlemede hafta içi bir gün kanalın tüm günü yayın kayıt altına alınmıştır. Bir günlük izleme sonucunda televizyon kanalında sempatik şiddet unsuru ile ilgili bir takım bulgulara ulaşılmıştır.

4.3. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada yapılan içerik analizi sırasında kamusal yayıncılık yapan TRT Çocuk kanalının incelenmesi üç aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

İlk aşamada Ocak ayının 3. haftası örneklem kapsamında TRT çocuk kanalının 1 haftalık yayın akışında yer alan yapımlar haftanın bir günü seçilerek incelenmiş ve yayınlar içerisinde şiddet ögesi olarak fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, sözel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet ögelerinin yer alıp almadığı tespit edilmiştir. Bu alışma kapsamında 6112 sayılı Radyo Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında kanunun 4. maddesine göre "v) *Yayınlarda şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması*" ve "z) *Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması*" hususunda üzerine düşen görevini ne ölçüde yerine getirdiğini görme ve değerlendirme imkanı sunulmuş bulunmaktadır.

İkinci aşamada ise, yayınlarda yer alan şiddet ögelerinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki, şiddetin yol açtığı zarar, şiddetin yol açtığı zararın telafisi ve şiddetin gerekçesi beşli ölçek kullanılarak analiz edilmiştir.

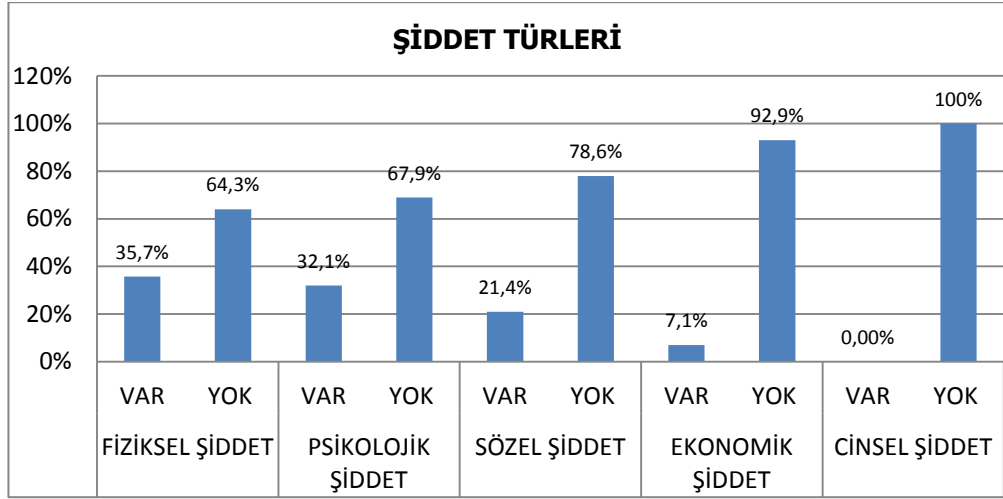
¹¹⁰ Süleyman Demirci, Mutlu Köseli, 351.

Üçüncü aşamada ise yayınlarda yer alan şiddet öğelerinin sempatik şiddet olup olmadığı sempatik şiddet belirleme formu kullanılarak tespit edilmiştir. Bu formda *şiddetin beklenen karşılığı /tepkii görmemesi, şiddetin beklendik zarara yol açmaması, şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve şiddetin normalleştirilmesi* şeklindeki parametreler çizgi filmler üzerinden incelenmiştir.

İçerik analiz yöntemi ile elde edilen veriler, SPSS 21 istatistik programı kullanılarak frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular çerçevesinde yorumlama yapılmıştır.

Tablo 4.1. Şiddet Türlerine İlişkin Frekans Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	10	28	% 35,7	% 100
	Yok	18		% 64,3	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	9	28	% 32,1	% 100
	Yok	19		% 67,9	
SÖZEL ŞİDDET	Var	6	28	% 21,4	% 100
	Yok	22		% 78,6	
EKONOMİK ŞİDDET	Var	2	28	% 7,1	% 100
	Yok	26		% 92,9	
CİNSEL ŞİDDET	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

Grafik 4.1. Şiddet Türlerine İlişkin Değerler

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin şiddet türlerinin verildiği Tablo 4.1 ve Grafik 4.1 incelendiğinde, fiziksel şiddet oranının % 35,7 olduğu, psikolojik şiddet oranının %32,1 olduğu, sözel şiddet oranının % 21,4 olduğu ve ekonomik şiddet oranının % 7,1 olduğu görülmektedir. Çizgi filmlerin tamamında cinsel şiddet eylemine rastlanmamıştır. Çizgi filmlerin tamamında şiddet türleri içerisinde en fazla görülen fiziksel şiddettir.

Tablo 4.2. Fiziksel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerler

Fiziksel Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
İtmek	Var	3	28	% 10,7	% 100
	Yok	25		% 89,3	
Dövmek	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		% 96,4	
Yakmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Tokat atmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Tükürmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

Tablo 4.2. (Devam)

Kol kıvrırmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Ellerini kollarını Bağlamak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Kol bacak kırmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Saçından sürüklemek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Tekmelemek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Kovalamak	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Zarar verici bir şey atmak	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		96,4	
Silahla yaralamak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Öldürmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Nesne-cisim atmak	Var	4	28	% 14,3	% 100
	Yok	24		% 85,7	
Düşürmek	Var	7	28	% 25	% 100
	Yok	21		% 75	
Boğazına sarılmak	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		% 96,4	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin fiziksel şiddet öğelerinin verildiği Tablo 4.2. incelendiğinde, 3 çizgi filmde yer alan itme eyleminin oranı %10,7 olduğu, 1 çizgi filmde yer alan dövme eyleminin oranı % 3,6 olduğu, 5 çizgi filmde yer alan kovalama eyleminin oranı %17,9 olduğu, 1 çizgi filmde yer alan zarar verici bir şey atma eyleminin oranı %3,6 olduğu, 4 çizgi filmde yer alan nesne ve cisim atma eyleminin oranı %14,3 olduğu, 7 çizgi filmde yer alan düşürme eyleminin oranı %25 olduğu ve 1 çizgi filmde yer alan boğazına sarılma eyleminin oranı %3,6 olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çizgi filmlerde fiziksel şiddet türlerinden; yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, silahla yaralama ve öldürme gibi fiziksel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Fiziksel şiddet türleri içerisinde en fazla görülen şiddet ögesi düşürme eylemidir.

Tablo 4.3. Psikolojik Şiddet Öğelerine İlişkin Frekans Değerleri

Psikolojik Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
Eleştirmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Aşağılamak	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		% 96,4	
Korkutmak	Var	6	28	% 21,4	% 100
	Yok	22		% 78,6	
Küfür etmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Sevdiği eşyalara zarar vermek	Var	2	28	% 7,1	% 100
	Yok	26		% 92,9	
Dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

Tablo 4.3. (Devam)

Görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemek	Var	1	28	%3,6	% 100
	Yok	27		%96,4	
Karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlamak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		%100	
Kararlara katılımı engellemek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		%100	
Sosyal hayatını katı kurullarla sınırlandırmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		%100	
Arkadaşsız bırakmak	Var	2	28	%7,1	% 100
	Yok	26		%92,9	
Dışlamak	Var	1	28	%3,6	% 100
	Yok	27		%96,4	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin psikolojik şiddet öğelerinin verildiği Tablo 4.3. incelendiğinde, 1 çizgi filmde yer alan aşağılamak eyleminin oranı % 3,6 olduğu, 6 çizgi filmde yer alan korkutma eyleminin oranı % 21,4 olduğu, 2 çizgi filmde yer alan sevdiği eşyalara zarar vermek eyleminin oranı % 7,1 olduğu, 1 çizgi filmde yer alan görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemek eyleminin oranı % 3,6 olduğu, 2 çizgi filmde yer alan arkadaşsız bırakma eyleminin oranı % 7,1 olduğu ve 1 çizgi filmde yer alan dışlama eyleminin oranı % 3,6 olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çizgi filmlerin tümünde eleştirme, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımı engellemek ve sosyal hayatını katı kurullarla sınırlandırma gibi psikolojik şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Psikolojik şiddet türü içerisinde en fazla görülen şiddet ögesi korkutma eylemidir.

Tablo 4.4. Sözel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri

Sözel Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
Sürekli sorguya çekmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Tehdit etmek	Var	2	28	% 7,1	% 100
	Yok	26		% 92,9	
Aşağılayıcı isim takmak	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		% 96,4	
Bağırarak	Var	3	28	% 10,7	% 100
	Yok	25		% 89,3	
Alay etmek	Var	2	28	% 7,1	% 100
	Yok	26		% 92,9	
Tartışmak	Var	4	28	% 14,3	% 100
	Yok	24		% 85,7	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin sözel şiddet ögelerinin verildiği Tablo 4.4 incelendiğinde, 2 çizgi filmde yer alan tehdit etme eyleminin oranı % 7,1 olduğu, 1 çizgi filmde yer alan aşağılayıcı isim takma eyleminin oranı %3,6 olduğu, 3 çizgi filmde yer alan bağırma eyleminin oranı % 10,7 olduğu, 2 çizgi filmde yer alan alay etme eyleminin oranı % 7,1 olduğu ve 2 çizgi filmde yer alan tartışma eyleminin oranı % 14,3 olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çizgi filmlerde sadece sürekli sorguya çekme eylemine rastlanmamıştır. Sözel şiddet unsurları içerisinde en fazla görülen şiddet ögesi tartışma eylemidir.

Tablo 4.5. Ekonomik Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri

Ekonomik Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Bir kişinin eşyasını almak	Var	1	28	%3,6	% 100
	Yok	27		%96,4	
Kişinin parasını almak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Kişinin parasını geri vermemek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Kişiyi zorla istemediği bir işte çalıştırmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Kişiyi istediği halde çalıştırmamak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Para vermemek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin ekonomik şiddet ögelerinin verildiği Tablo 4.5. incelendiğinde 1 çizgi filmde yer alan bir kişinin eşyasını alma eylemin oranı %3,6 olarak görülmektedir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çizgi filmlerin tümünde kişinin parasını alma, kişinin parasını geri vermeme, kişiyi zorla istemediği bir işte çalıştırma, kişiyi istediği halde çalıştırmama ve para vermeme gibi ekonomik şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

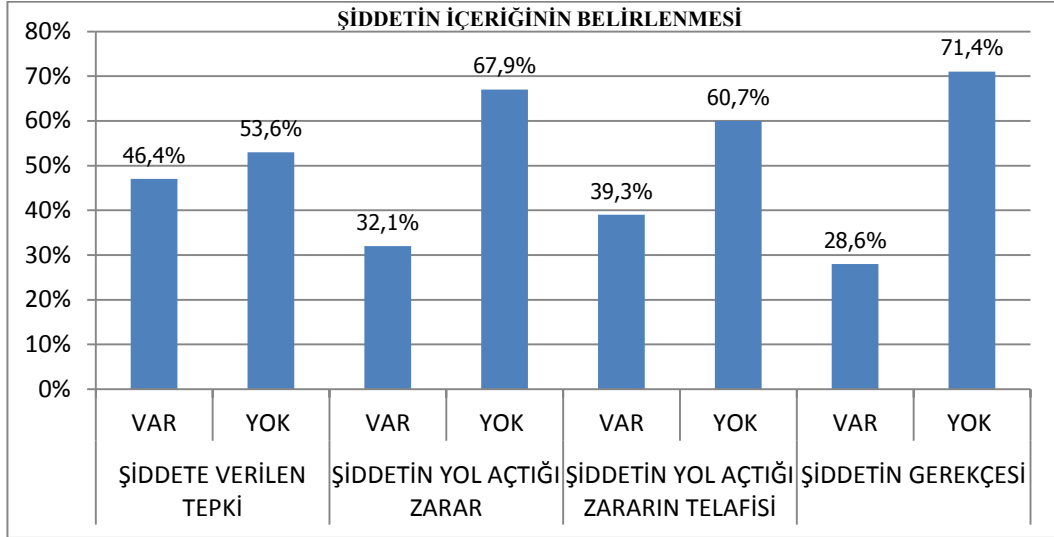
Tablo 4.6. Cinsel Şiddet Ögelerine İlişkin Frekans Değerleri

Cinsel Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Cinsel ifadelerle taciz etmek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Cinsel içerikli resimler göstermek	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Cinsel amaçlı vücuduna dokunmak	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin cinsel şiddet öğelerinin verildiği Tablo 4.6 incelendiğinde çizgi filmlerde cinsel şiddet öğelerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.7. Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri

ŞİDDET İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	13	28	% 46,4	% 100
	Yok	15		% 53,6	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	9	28	% 32,1	% 100
	Yok	19		% 67,9	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	11	28	% 39,3	% 100
	Yok	17		% 60,7	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	8	28	% 28,6	% 100
	Yok	20		% 71,4	

Grafik 4.2. Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin şiddet içeriğinin verildiği Tablo 4.7 ve Grafik 4.2 incelendiğinde, şiddete verilen tepki oranının % 46,4

olduğu, Şiddetin yol ağtığı zarar oranının % 32,1 olduğu, Şiddetin yol ağtığı zararın telafisi oranının %39,3 olduğu ve Şiddetin gerekęesi oranı ise % 28,6 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. Şiddete Verilen Tepkinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri

ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
Şiddete karşı Şiddet	Var	2	28	%7,1	% 100
	Yok	26		%92,9	
Tepkisiz kalma	Var	6	28	% 21,6	% 100
	Yok	22		%78,6	
Kaçınma	Var	7	28	% 25	% 100
	Yok	21		% 75	
Gülme	Var	4	28	%14,3	% 100
	Yok	24		% 85,7	
Barışma	Var	2	28	%7,1	% 100
	Yok	26		%92,9	
Küsme	Var	7	28	% 25	% 100
	Yok	21		% 75	
Kızma	Var	4	28	%14,3	% 100
	Yok	24		% 85,7	
Ağlama	Var	3	28	% 10,7	% 100
	Yok	25		% 89,3	
Sahnenin bitimi	Var	3	28	% 10,7	% 100
	Yok	25		% 89,3	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin Şiddete verilen tepkinin verildiği Tablo 4.8 incelendiğinde, 2 çizgi filmde Şiddete karşı Şiddet uygulama oranı % 7,1 olduğu, 6 çizgi filmde tepkisiz kalma oranının % 78 olduğu, 7 çizgi filmde

kaçınma oranının % 25 olduğu, 4 çizgi filmde gülme oranının % 14,3 olduğu, 2 çizgi filmde barışma oranının % 7,1 olduğu, 7 çizgi filmde küsme oranının % 25 olduğu, 4 çizgi filmde kızma oranının % 14,3 olduğu, 2 çizgi filmde ağlama oranının % 10,7 olduğu ve 3 çizgi filmde sahne bitimi oranının %10 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. Şiddetin Yol Açtığı Zarar İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerler

Şiddetin Yol Açtığı Zarar	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Ölme	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Yaralanma	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Yere düşme	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Parçalanma	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Zarar görmemesi	Var	8	28	% 28,6	% 100
	Yok	20		% 71,4	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin şiddetin yol açtığı zararın verildiği Tablo 4.9 incelendiğinde, 5 çizgi filmde yere düşme oranı % 17,9 iken 8 çizgi filmde kişinin zarar görmemesi oranı %28,6 olarak görülmektedir. Çizgi filmlerin tamamında ölme, yaralanma ve parçalanma olaylarına rastlanmamıştır.

Tablo 4.10. Şiddetin Yol Açtığı Zararın Telifisi Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri

Şiddetin Yol Açtığı Zararın Telifisi	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Mağdurun kazanması	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Şiddeti uygulayanın kazanması	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Barışma	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Küsme	Var	7	28	%25	% 100
	Yok	21		%75	
Başka bir şiddet sahnesine geçiş	Var	1	28	%3,6	% 100
	Yok	27		%96,4	
Sahnenin açık uçlu bırakılması	Var	5	28	% 17,9	% 100
	Yok	23		% 82,1	
Ölenin yeniden dirilmesi	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	
Yaralının hemen iyileşmesi	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

TRT Çocuk kanalında yayımlanan 28 adet çizgi filme ilişkin şiddetin yol açtığı zararın telifisinin verildiği Tablo 4.10 incelendiğinde, 5 çizgi filmde görülen mağdurun kazanmasının oranı % 17,9 olduğu, 5 çizgi filmde görülen şiddeti uygulayanın kazanmasının oranı % 17,9 olduğu, 5 çizgi filmde görülen barışma oranı % 17,9 olduğu, 7 çizgi filmde görülen küsmenin oranı % 25 olduğu, 1 çizgi filmde görülen başka bir şiddet sahnesine geçiş oranı % 3,6 olduğu ve 5 çizgi filmde görülen sahnenin açık uçlu bırakılması oranı % 17,9 olduğu görülmektedir. Çizgi filmlerin tamamında ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır.

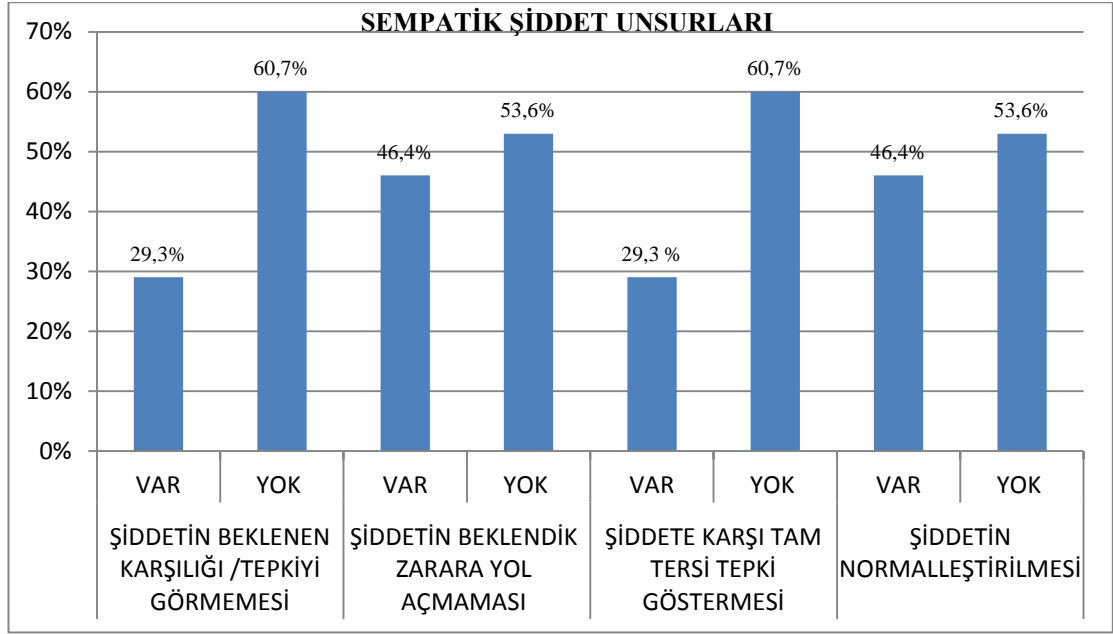
Tablo 4.11. Şiddetin Gerekçesi Belirlenmesine İlişkin Frekans Değerleri

Şiddetin Gerekçesi	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Kendini savunma	Var	4	28	% 14,3	% 100
	Yok	24		% 85,7	
Zarar verme	Var	7	28	% 25	% 100
	Yok	21		% 75	
Avlanma	Var	1	28	% 3,6	% 100
	Yok	27		% 96,4	
Yarışma	Var	0	28	% 0	% 100
	Yok	28		% 100	

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin şiddetin gerekçesini verildiği Tablo 4.11 incelendiğinde, 4 çizgi filmde görülen kendini savunma oranı % 14,3 olduğu, 7 çizgi filmde görülen zarar verme oranı % 25 ve 1 çizgi filmde avlanma oranı % 3,6 olduğu görülmektedir. Çizgi filmlerin tamamında şiddetin gerekçesi olarak yarışma eylemine rastlanmamıştır.

Tablo 4.12. Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Frekans değerleri

Sempatik Şiddet	ÇİZGİ FİLM SAYISI		TOPLAM	%	TOPLAM
	Var	Yok			
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	11	28	% 29,3	% 100
	Yok	17		% 60,7	
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	13	28	% 46,4	% 100
	Yok	15		% 53,6	
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	11	28	% 29,3	% 100
	Yok	17		% 60,7	
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	13	28	% 46,4	% 100
	Yok	15		% 53,6	

Grafik 4.3. Sempatik Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ilişkin sempatik şiddet unsurlarının verildiği Tablo 4.12 incelendiğinde, 11 çizgi filmde görülen şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi oranı %60,7 olduğu, 13 çizgi filmde görülen şiddetin beklendik zarara yol açmaması oranı % 53,6 olduğu, 11 çizgi filmde görülen şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi oranı %60,7 olduğu ve 13 çizgi filmde görülen şiddetin normalleştirilmesi oranı % 53,6 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.13. Kuzucuk Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	7	İtmek	2	7
			Nesne cisim atmak	3	
			Düşürmek	2	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	3	Sevdiği eşyalara zarar vermek	3	3
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Var	2	Bir kişinin eşyasını almak	2	2
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					11

Kuzucuk çizgi filminde Tablo 4.13 incelendiğinde, 7 fiziksel şiddet eylemi olup , bunlardan 2'si kovalama, 3'ü nesne-cisim atma ve 2'si de düşürme eylemleridir. Çizgi filmin tamamında itme, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 3 psikolojik şiddet eylemi olup, bunlar kişinin sevdiği eşyalara zarar vermektir. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, korkutma, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama, arkadaşsız bırakma ve dışlama gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde ekonomik şiddet eylemi olarak 2 defa bir kişinin eşyasını alma eylemine rastlanmıştır. Çizgi filmin tamamında bir kişinin parasını alma, bir kişinin

parasını geri vermeme, kişiyi zorla istemediği işte çalıştırma, kişiyi istediği halde çalıştırmama ve para vermeme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde sözel ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.14. Kuzucuk Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Tepkisiz Kalma	5	14
		Kaçınma	1	
		Gülme	1	
		Barışma	3	
		Küsme	1	
		Kızma	3	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Mağdurun kazanması	4	8
		Barışma	1	
		Küsme	1	
		Sahnenin açık uçlu bırakılması	3	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Zarar verme	5	5
TOPLAM				28

Kuzucuk çizgi filminde Tablo 4.14 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; tepkisiz kalma 5 defa, kaçınma 1 defa, gülme 1 defa, barışma 3 defa, küsme 1 defa ve kızma 3 defa olup toplamda 14 tanedir. Şiddete karşı şiddet, ağlama ve sahnenin bitimi olaylarına rastlanmamıştır.

Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar ise yere düşme olarak 1 defa görülmüştür. Ölme , yaralanma, parçalanma ve zarar görmemesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; mağdurun kazanması 4 defa, barışma 1 defa, küsme 1 defa ve sahnenin açık uçlu bırakılması 3 defa görülmüş olup toplamda 8 tanedir. Şiddet uygulayanın kazanması, başka bir şiddet sahnesine geçiş ve ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi olarak ise 5 defa zarar verme eylemi görülmüştür. Kendini savunma, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.15. Kuzucuk Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	8	10
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	9	10
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	3	10
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	10	10

Kuzucuk çizgi filminde Tablo 4.15 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 10 şiddet sahnesinin olduğu, 8 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 9 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 3 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 10 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.16. Mimocan Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	1	Düşürmek	1	1
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	2	Korkutmak	1	2
			Dışlamak	1	
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					3

Mimocan çizgi filminde Tablo 4.16 incelendiğinde, 1 fiziksel şiddet eylemi olup bu da düşürmedir. Çizgi filmin tamamında itme, kovalama, nesne ve cisim atma, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 2 psikolojik şiddet eylemi olup, bunlar korkutmak ve dışlamaktır. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, kişinin sevdiği eşyalar zarar verme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama ve arkadaşsız bırakma gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Mimocan çizgi filminde sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.17. Mimocan Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Ağlama	1	3
		Kızma	1	
		Küsme	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	1	2
		Zarar görmemesi	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Küsme	1	1
ŞİDDETİN GEREKÇEİ	Yok	-	-	-
TOPLAM				6

Mimocan çizgi filminde Tablo 4.17 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki; ağlama 1 defa, kızama 1 defa ve küsme 1 defa olup toplamda 3 tanedir. Şiddete karşı şiddet, tepkisiz kalma, kaçınma, gülme, barışma ve sahnenin bitimi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar ise yere düşme 1 defa ve zarar görmemesi 1 defa olmak üzere 2 tanedir. Ölme, yaralanma ve parçalanma gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; küsme eylemine 1 defa rastlanmıştır. mağdurun kazanması, şiddet uygulayanın kazanması, barışma, küsme, başka bir şiddet sahnesine geçiş, sahnenin açık uçlu bırakılması, ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi ise görülmemiştir. Kendini savunma, zarar verme, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.18. Mimocan Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	2	3
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	3
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	3
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	3	3

Mimocan çizgi filminde Tablo 4.18 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 3 şiddet sahnesinin olduğu, 2 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 3 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.19. Paytaktan Öyküler Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Paytaktan öyküler filminde Tablo 4.19 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.20. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	1	Zarar verici bir şey atmak	1	1
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	3	Aşağılamak	1	3
			Korkutmak	1	
			Sevdiği eşyalara zarar vermek	1	
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					4

Sizinkiler Çatlak Yumurtalar çizgi filminde Tablo 4.20 incelendiğinde, 1 fiziksel şiddet eylemi olup bu da sadece zarar verici bir şey atmaktır. Çizgi filmin tamamında itme, kovalama, nesne ve cisim atma, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama, öldürme ve düşürme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır. Aynı çizgi filmde 3 psikolojik şiddet eylemi olup, bunlar aşağılamak, korkutmak ve sevdiği eşyalar zarar vermektir. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, dışlama, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, kişinin sevdiği eşyalar zarar verme, karar

verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama ve arkadaşsız bırakma gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Sizinkiler Çatlak Yumurtalar çizgi filminde sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.21. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Kaçınma	1	4
		Gülme	1	
		Ağlama	1	
		Sahne bitimi	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Zarar görmemesi	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Yok	-	-	-
TOPLAM				5

Sizinkiler Çatlak Yumurtalar çizgi filminde Tablo 4.21 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki; kaçınma 1 defa, gülme 1 defa, ağlama 1 defa ve sahnenin bitimi 1 defa olmak üzere toplamda 4 tanedir. Şiddete karşı şiddet,

tepkisiz kalma, barışma, küsme, ve kızma gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar ise zarar görmemesi 1 defa görülmüştür. Ölme, yaralanma, yere düşme ve parçalanma gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; mağdurun kazanması, şiddet uygulayanın kazanması, barışma, küsme, başka bir şiddet sahnesine geçiş, sahnenin açık uçlu bırakılması, ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi ise görülmemiştir. Kendini savunma, zarar verme, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.22. Sizinkiler Çatlak Yumurtalar Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	1	4
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	4
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	4
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	4	4

Sizinkiler Çatlak Yumurtalar çizgi filminde Tablo 4.22 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 4 şiddet sahnesinin olduğu, 1 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 4 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.23. Pepee Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	1	Korkutmak	1	1
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					1

Pepee çizgi filminde Tablo 4.23 incelendiğinde, fiziksel, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 1 psikolojik şiddet eylemi korkutmaya rastlanmıştır. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, dışlama, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, kişinin sevdiği eşyalar zarar verme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama ve arkadaşsız bırakma gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.24. Pepe Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Gülme	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Zarar görmemesi	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Barışma	1	1
ŞİDDETİN GEREKÇE	Yok	-	-	-
TOPLAM				3

Pepe çizgi filminde Tablo 4.24 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki ; gülme 1 defa, görülmüştür. Şiddete karşı şiddet, tepkisiz kalma, kaçınma, barışma, ağlama, küsme, kızma ve sahnenin bitimi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar ise zarar görmemesi 1 defa görülmüştür. Ölme, yaralanma, yere düşme ve parçalanma gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; barışma 1 defa görülmüştür. Mağdurun kazanması, şiddet uygulayanın kazanması, barışma, küsme, başka bir şiddet sahnesine geçiş, sahnenin açık uçlu bırakılması, ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi ise görülmemiştir. Kendini savunma, zarar verme, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.25. Pepee Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	1	1
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	1
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	1
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	1	1

Pepee çizgi filminde Tablo 4.25 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 1 şiddet defa olduğu, 1 defa şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 defa şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 defa şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 1 defa ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.26. Biz İkimiz Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	1	Görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemek	1	1
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					1

Biz ikimiz çizgi filminde Tablo 4.26 incelendiğinde, fiziksel, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 1 defa psikolojik şiddet eylemi olan görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemeye rastlanmıştır. Çizgi filmin tamamında eleştirme, korkutma, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, dışlama, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, kişinin sevdiği eşyalar zarar verme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama ve arkadaşsız bırakma gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.27. Biz İkimiz Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Tepkisiz kalma	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Yok	-	-	-
TOPAM				1

Biz ikimiz çizgi filminde Tablo 4.27 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; 1 defa tepkisiz kalma görülmüştür. Şiddete karşı şiddet, gülme, kaçınma, barışma, ağlama, küsme, kızma ve sahnenin bitimi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisine

rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi ise görülmemiştir. Kendini savunma, zarar verme, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.28. Biz İkimiz Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Yok	-	1
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	1
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	1
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	1	1

Biz ikimiz çizgi filminde Tablo 4.28 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 1 şiddet sahnesinin olduğu, 1 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 1 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.29. Dinozor Treni Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Dinozor Treni çizgi filminde Tablo 4.29 incelendiğinde fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.30. Canım Kardeşim Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
	Yok				
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	4	Kovalamak	1	4
			Düşürmek	3	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	2	Tehdit etmek	1	2
			Tartışmak	1	
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					6

Canım kardeşim çizgi filminde Tablo 4.30 incelendiğinde, 4 fiziksel şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i kovalama 3'ü de düşürmektir. Çizgi filmin tamamında itme, nesne ve cisim atma, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme ve gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır

Aynı çizgi filmde 2 sözel şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i tehdit etmek diğeri ise tartışmaktır. Çizgi filmin tamamında sürekli sorguya çekmek, aşağılayıcı isim takmak, bağırarak ve alay etmek gibi eylemlere rastlanmamıştır.

Canım kardeşim çizgi filminde psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.31. Canım Kardeşim Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Kaçınma	2	5
		Küsme	2	
		Sahnenin bitimi	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	1	4
		Zarar görmemesi	3	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Mağdurun kazanması	1	4
		Şiddeti uygulayanın kazanması	1	
		Küsme	2	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Zarar verme	3	3
TOPLAM				16

Canım kardeşim çizgi filminde Tablo 4.31 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; kaçınma 1 defa, küsme 2 defa ve sahenin bitimi 1 defa görülmüştür. Şiddete karşı şiddet, tepkisiz kalma, gülme, barışma, ağlama ve kızma gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar, 1 defa yere düşme ve 1 defa zarar görmemesine rastlanmıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; mağdurun kazanması 1 defa ve şiddeti uygulayanın kazanması 1 defa görülmüştür. Şiddetin gerekçesi ise zarar verme 3 defa görülmüştür. Kendini savunma, avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır

Tablo 4.32. Canım Kardeşim Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Yok	-	2
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Yok	-	2
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Yok	-	2
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	2	2

Canım Kardeşim çizgi filminde Tablo 4.32 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 2 şiddet sahnesinin olduğu, şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, şiddetin beklendik zarara yol açmaması ve şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi gibi eylemlere rastlanmamıştır. Şiddet eyleminin normalleştirilmesi ise 2 defa görülmektedir.

Tablo 4.33. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	3	Düşürmek	3	3
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	1	Korkutmak	1	1
SÖZEL ŞİDDET	Var	1	Tartışmak	1	1
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	5

Mini Mini Hutoslar çizgi filminde Tablo 4.33 incelendiğinde, 3 fiziksel şiddet eylemi olup, bunların 3'ü de düşürmektir. Çizgi filmin tamamında itme, nesne ve cisim atma, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme ve gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 1 psikolojik şiddet eylemi korkutma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurallarla sınırlama, arkadaşsız bırakma ve dışlama gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filminde 1 sözel şiddet eylemi tartışma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında sürekli sorguya çekmek, aşağılayıcı isim takmak, bağırarak ve alay etmek gibi eylemlere rastlanmamıştır.

Mini Mini Hutoslar çizgi filminde ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.34. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Tepkisiz kalma	1	4
		Kaçınma	2	
		Kızma	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Barışma	2	4
		Sahnenin açık uçlu bırakılması	2	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Kendini savunma	1	1
TOPLAM				9

Mini Mini Hutoslar çizgi filminde Tablo 4.34 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki ; 1 defa tepkisiz kalma, 2 defa kaçınma ve 1 defa kızma eylemi olup toplamda 4 tanedir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; 2 defa barışma ve 2 defa sahnenin açık uçlu bırakılması olarak toplamda 4 defa görülmüştür. Şiddetin gerekçesi olarak ise kendini savunma 1 defa görülmüştür.

Tablo 4.35. Mini Mini Hutoslar Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkii görmemesi	Var	4	4
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	4	4
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	4
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	4	4

Mini Mini Hutoslar çizgi filminde Tablo 4.35 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 4 şiddet sahnesinin olduğu, 4 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 4 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.36. Doki Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	1	Düşürmek	1	1
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	1

Doki çizgi filminde Tablo 4.36 incelendiğinde, 1 fiziksel şiddet düşürmeye eylemi görülmüştür. Çizgi filmin tamamında itme, nesne ve cisim atma, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürükleme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme ve gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Pepe çizgi filminde psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.37. Doki Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	1	1
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Sahnenin açık uçlu bırakılması	1	1
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Zarar verme	1	1
TOPLAM				3

Doki çizgi filminde Tablo 4.37 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepkiye rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarara 1 defa yere düşme görülmüştür. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; 1 defa sahnenin açık uçlu bırakılması olarak görülmüştür. Şiddetin gerekçesi olarak ise zarar verme 1 defa görülmüştür

Tablo 4.38. Doki Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkuyu görmemesi	Var	1	1
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	1
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Yok	-	1
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	1	1

Doki çizgi filminde Tablo 4.38 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 1 şiddet sahnesinin olduğu, 1 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması ve 1 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.39. Mutlu Oyuncak Dükkânı Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	1	Arkadaşsız bırakmak	1	1
SÖZEL ŞİDDET	Yok	2	Tartışmak	2	2
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					3

Mutlu Oyuncak Dükkânı çizgi filminde Tablo 4.39 incelendiğinde, fiziksel şiddet eylemine rastlanmamıştır

Aynı çizgi filmde 1 psikolojik şiddet eylemi arkadaşsız bırakma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurullarla sınırlama ve dışlama gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 2 sözel şiddet eylemi tartışma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında sürekli sorguya çekmek, aşağılayıcı isim takmak, bağırarak ve alay etmek gibi eylemlere rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.40. Mutlu Oyuncak Dükkânı Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Küsme	2	2
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Zarar görmemesi	2	2
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Küsme	2	2
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Kendini savunma	2	2
TOPLAM				8

Mutlu Oyuncak Dükkânı çizgi filminde Tablo 4.40 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; 2 defa küsme eylemidir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar; 2 defa zarar görmemesidir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; 2 defa küsme eylemidir. Şiddetin gerekçesi olarak ise 2 defa kendini savunma eylemine rastlanmıştır.

Tablo 4.41. Mutlu Oyuncak Dükkânı Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	2	2
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	2	2
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Yok	-	-
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	2	2

Mutlu Oyuncak Dükkânı çizgi filminde Tablo 4.41 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 2 şiddet sahnesinin olduğu, 2 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 2 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması ve 1 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.42. Maysa ve Bulut Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Maysa ve Bulut çizgi filminde Tablo 4.42 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.43. Arı Maya Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	2	Kovalamak	1	2
			Nesne cisim atmak	1	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	3	Korkutmak	3	3
SÖZEL ŞİDDET	Var	1	Bağırarak	1	1
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					6

Arı Maya çizgi filminde Tablo 4.43 incelendiğinde, 2 fiziksel şiddet eylemi olup bunlar 1 defa kovalama ve 1 defa nesne ve cisim atma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında itme, dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme ve gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır

Aynı çizgi filmde 3 psikolojik şiddet eylemi olup 3'ü de korkutmaktır. Çizgi filmin tamamında eleştirme, aşağılama, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, görüşlerini ve çalışmalarını küçümseme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımını engelleme, sosyal hayatını katı kurullarla sınırlama ve dışlama gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 1 sözel şiddet eylemi bağırma görülmüştür. Çizgi filmin tamamında sürekli sorguya çekmek, aşağılayıcı isim takmak ve alay etmek gibi eylemlere rastlanmamıştır.

Arı Maya çizgi filmde ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.44. Arı Maya Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerle

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Tepkisiz kalma	1	7
		Kaçınma	5	
		Küsme	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Zarar görmemesi	5	5
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Küsme	1	2
		Mağdurun kazanması	1	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Zarar verme	1	2
		Avlanma	1	
TOPLAM				8

Arı maya çizgi filmde Tablo 4.44 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; tepkisiz kalma 1 defa, kaçınma 5 defa ve küsme 1 defa olmak üzere toplamda 7 tanedir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar; zarar görmemesi 5 defa görülmüştür. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; küsme 1 defa ve mağdurun kazanması 1 defa görülmüş olup toplamda 2 tanedir. Şiddetin gerekçesi olarak ise 1 zarar verme ve 1 defa da avlanma eylemi görülmüştür.

Tablo 4.45. Arı Maya Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	6	7
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	3	7
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	5	7
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	7	7

Arı Maya çizgi filminde Tablo 4.45 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 7 şiddet sahnesinin olduğu, 6 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 3 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 5 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 7 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.46. Pırdino Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Pırdino çizgi filminde Tablo 4.46 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.47. Keloğlan Masalları Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	9	İtmek	2	9
			Kovalamak	2	
			Nesne cisim atmak	1	
			Düşürmek	3	
			Boğazına sarılmak	1	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Var	3	Korkutmak	1	3
			Arkadaşsız bırakmak	2	
SÖZEL ŞİDDET	Var	6	Bağırarak	1	6
			Alay etmek	1	
			Tartışmak	4	
EKONOMİK ŞİDDET	Var	1	Bir kişinin eşyasını almak	1	1
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					19

Keloğlan Masalları çizgi filminde Tablo 4.47 incelendiğinde, 9 fiziksel şiddet eylemi olup, bunlardan 2'si itme, 2'si kovalama, 1'i nesne ve cisim atma, 3'ü düşürme ve 1'i de boğazına sarılma eylemleridir. Çizgi filmin tamamında yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 3 psikolojik şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i korkutma ve 2'si ise tartışmadır.

Keloğlan Masalları çizgi filminde 6 sözel şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i bağırma, 4'ü tartışma ve 1'i ise alay etmedir.

Keloğlan Masalları çizgi filminde cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.48. Keloğlan Masalları Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Şiddete karşı şiddet	6	19
		Tepkisiz kalma	4	
		Kaçınma	3	
		Barışma	1	
		Kızma	4	
		Sahnenin bitimi	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	4	15
		Zarar görmemesi	11	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Mağdurun kazanması	1	14
		Şiddeti uygulayanın kazanması	3	
		Barışma	3	
		Başka bir şiddet sahnesi geçiş	2	
		Sahnenin açık uçlu bırakılması	5	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Kendini savunma	3	11
		Zarar verme	8	
TOPLAM				59

Keloğlan masalları çizgi filminde Tablo 4.48 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki; şiddete karşı şiddet 6 defa, tepkisiz kalma 4 defa, kaçınma 3 defa, barışma 1 defa, kızma 4 defa, sahnenin bitimi 1 görülmüş olup toplamda 16 tanedir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar; yere düşme 2 defa ve zarar görmemesi 11 defa görülmüş olup toplamda 15 tanedir. Ölme, yaralanma ve parçalanma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; mağdurun kazanması 1 defa, şiddeti uygulayanın kazanması 3 defa, barışma 3 defa b aşka bir şiddet sahnesine geçiş 2 defa ve sahnenin açık uçlu bırakılması 5 defa görülmüş olup toplamda 14 tanedir. Şiddetin gerekçesi olarak ise 3 defa kendini savunma ve 8 defa zarar verme eylemi görülmüştür. Avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.49. Keloğlan Masalları Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkini görmemesi	Var	8	20
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	13	20
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	7	20
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	20	20

Keloğlan Masalları çizgi filminde Tablo 4.49 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 20 şiddet sahnesinin olduğu, 8 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 13 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 7 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 20 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.50. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	2	İtmek	1	2
			Kovalamak	1	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					2

Rafadan Tayfa çizgi filminde Tablo 4.50 incelendiğinde, 2 fiziksel şiddet eylemi olup bunlar 1 defa itme ve 1 defa kovalama görülmüştür. Çizgi filmin tamamında dövme, yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme ve gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Rafadan Tayfa çizgi filminde psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.51. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Küsmeye	1	2
		Kaçınma	1	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Yok	-	-	-
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Mağdurun kazanması	1	2
		Küsmeye	1	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Zarar verme	2	2
TOPLAM				6

Rafadan Tayfa çizgi filminde Tablo 4.51 incelendiğinde, şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddette verilen tepki; küsmeye 1 defa ve kaçınma 1 olmak üzere toplamda 2 tanedir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarara rastlanmamıştır.

Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; mağdurun kazanması 1 defa ve küsmeye 1 defa olmak toplamda 2 tanedir. Şiddetin gerekçesi olarak ise 2 defa kendini savunma eylemi görülmüştür.

Tablo 4.52. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	1	2
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	1	2
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	1	2
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	2	2

Rafadan Tayfa çizgi filminde Tablo 4.52 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 2 şiddet sahnesinin olduğu, 1 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 1 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 1 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 2 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.53. Köstebekgiller Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Köstebekgiller çizgi filminde Tablo 4.53 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.54. Nane ile Limon Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Nane ile Limon çizgi filminde Tablo 4.54 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.55. Çizgi Film Makinesi Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Çizgi film makinesi çizgi filminde Tablo 4.55 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.56. Tel Ali Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Tel Ali çizgi filminde Tablo 4.56 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.57. Harika Balon Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Harika çizgi filminde Tablo 4.57 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.58. Nasıl Acaba Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Nasıl acaba çizgi filmde Tablo 4.58 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.59. Cille Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Var	5	İtmek	1	5
			Dövmek	1	
			Nesne cisim atmak	2	
			Düşürmek	1	
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Var	-	Tehdit etmek	1	9
			Aşağılayıcı isim takmak	3	
			Bağırarak	3	
			Alay etmek	2	
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					14

Cille çizgi filminde Tablo 4.59 incelendiğinde, 5 fiziksel şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i itme, 2'si nesne -cisim atma, 1'i dövme ve 1'i de düşürme eylemleridir. Çizgi filmin tamamında yakma, tokat atma, tükürme, kol kıvrırma, ellerini kollarını bağlama, kol ve bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, zarar verici bir şey atma, silahla yaralama ve öldürme gibi şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Aynı çizgi filmde 9 sözel şiddet eylemi olup, bunlardan 1'i tehdit etme, 3'ü aşağılayıcı isim takma, 3'ü bağırma ve 2'si ise alay etmedir.

Cille çizgi filminde psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.60. Cille Çizgi Filminde Şiddet İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin Değerler

	UNSURLAR		GÖRÜLME SAYISI	TOPLAM
ŞİDDETE VERİLEN TEPKİ	Var	Şiddete karşı şiddet	1	16
		Barışma	1	
		Kızma	12	
		Sahnenin bitimi	2	
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARAR	Var	Yere düşme	2	2
ŞİDDETİN YOL AÇTIĞI ZARARIN TELAFİSİ	Var	Şiddeti uygulayanın kazanması	1	11
		Barışma	1	
		Başka bir şiddet sahnesine geçiş	4	
		Sahnenin açık uçlu bırakılması	5	
ŞİDDETİN GEREKÇESİ	Var	Kendini savunma	1	10
		Zarar verme	9	
TOPLAM				

Cille çizgi filminde Tablo 4.60 incelendiğinde şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddete verilen tepki; şiddete karşı şiddet 1 defa, barışma 1 defa, kızma 12 defa ve sahnenin bitimi 2 defa olup toplamda 16 tanedir. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zarar ise yere düşme 2 defa görülmüştür. Ölme, yaralanma, parçalanma ve zarar görmemesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddet içeriğinin belirlenmesinde şiddetin yol açtığı zararın telafisi; şiddeti uygulayanın kazanması 1

defa, barışma 1 defa, başka bir şiddet sahnesine geçiş 4 defa ve sahnenin açık uçlu bırakılması 5 defa görülmüş olup toplamda 11 tanedir. Mağdurun kazanması, ölenin yeniden dirilmesi ve yaralının hemen iyileşmesi gibi olaylara rastlanmamıştır. Şiddetin gerekçesi olarak ise 1 defa kendini savunma ve 9 defa zarar verme eylemi görülmüştür. Avlanma ve yarışma gibi olaylara rastlanmamıştır.

Tablo 4.61. Cille Çizgi Filminde Sempatik Şiddet Unsurlarının Belirlenmesine İlişkin Değerler

SEMPATİK ŞİDDET UNSURLARI		Sahne Sayısı	Toplam Sahne sayısı
Şiddetin beklenen karşılığı/tepkiyi görmemesi	Var	12	15
Şiddetin beklendik zarara yol açmaması	Var	5	15
Şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi	Var	9	15
Şiddetin normalleştirilmesi	Var	15	15

Cille çizgi filminde Tablo 4.61 incelendiğinde, sempatik şiddet unsurları olarak toplamda 15 şiddet sahnesinin olduğu, 12 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 5 sahnesinde şiddetin beklendik zarara yol açmaması, 9 sahnesinde şiddete karşı tam tersi tepki göstermesi ve 15 sahnesinde ise uygulanan şiddet eyleminin normalleştirilmesi görülmektedir.

Tablo 4.62. Mancınık Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Mancınık çizgi filminde Tablo 4.62 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.63. Haberin Olsun Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Haberin olsun çizgi filminde Tablo 4.63 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.64. Bizim Ninniler Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerler

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Bizim Ninniler çizgi filminde çizgi filminde Tablo 4.64 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.65. Tilki Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
TOPLAM					-

Tilki çizgi filminde çizgi filminde Tablo 4.65 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.66. Yarışçı Çizgi Filminin Şiddet Türleri ve Şiddet Unsurlarına İlişkin Değerleri

ŞİDDET TÜRÜ	ŞİDDET SAYISI		ŞİDDET UNSURLARI	ŞİDDET SAYISI	TOPLAM
FİZİKSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
SÖZEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
EKONOMİK ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
CİNSEL ŞİDDET	Yok	-	-	-	-
				TOPLAM	-

Yarışçı çizgi filmde Tablo 4.66 incelendiğinde, fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik ve cinsel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Tablo 4.67. Şiddet Ögesi Bulunan ve Bulunmayan Çizgi Filmler

ŞİDDET ÖGESİ BULUNAN ÇİZGİ FİMLER	ŞİDDET ÖGESİ BULUNMAYAN ÇİZGİ FİMLER
1-Kuzucuklar	1-Paytaktan Öyküler
2-Mimocan	2-Dinozor Treni
3-Sizinkiler Çatlak Yumurtalar	3-Maysa ve Bulut
4-Pepee	4-Pırdino
5-Biz İkimiz	5-Nane Limon
6-Canım Kardeşim	6-Çizgi Film Makinesi
7-Mini Mini Hutoslar	7-Tel Ali
8-Doki	8-Harika Balon
9-Arı Maya	9-Nasıl Acaba
10-Keloğlan Masalları	10-Mancınık
11-Rafadan Tayfa	11-Haberin Olsun
12-Cille	12-Bizim Ninniler
13-Mutlu Oyuncak Treni	13-Tilki
	14-Köstebeğgiller
	15-Yarışçı

TRT Çocuk kanalında yayınlanan 28 adet çizgi filme ait Tablo 4.67. incelendiğinde, 13 çizgi film yayınında şiddet ögesi bulunmasına karşın 15 çizgi filmde ise herhangi bir şiddet ögesine rastlamamıştır.

4.4. TRT ÇOCUK KANALI

1 Kasım 2008 tarihinde yayına başlayan TRT'nin çocuk temalı televizyonu TRT Çocuk 06.30-22.00 arasında 15 saat 30 dakika yayın yapıp saat 22.00'den sonra TRT Okul ile ortak yayına geçmektedir. TRT Çocuk kanalının yayın içeriğinde çocuklara yönelik çizgi filmler, yarışmalar, eğitim ve haber programları yer almaktadır.

TRT Çocuk kanalı; Türksat (Batı) 11919 V Türkiye, Avrupa-Asya - Orta Doğu-Afrika Türksat (Doğu) 11096 H Türkiye - Asya Orta Doğu - Afrika Eutelsat 7A 10762

V 11492 Türkiye Avrupa - Asya - Orta Doğu Galaxy 19 1196 V ABD - Kanada Meksika - Küba Yamal 201 11585 V Asya, D-Smart 125. kanal, Digtürk 160.kanal Teledünya 166. kanal, Tivibu 111. kanal, Kablo TV K6, Mobil TV olanakları, Karasal yayında TRT 4 frekansı ve internet üzerinden www.trt.net.tr, trt.cocuk.com. üzerinden yayın yapmaktadır.

Drama, belgesel, tarih, doğa, sosyal etkinlikler, hobi, müzik, bilgi, bilim, kültür-sanat, din ahlak, eğitim, mizah ve haber programlarından oluşan kanal yayınları, yüksek kalitede, yetenekleri geliştiren, izleyici kitleyi katılıma teşvik eden, düşündürüp hayal ettiren, eğlenceli, koruyucu ve güvenilir bir yapıyı özenle sağlamaya yönelik bir içeriğe sahiptir.

TRT Çocuk kanalı animasyondan müziğe, haberden spora kadar oluşturduğu yayın içerikleriyle çocukların ihtiyaçlarına cevap vermenin yanı sıra hedef kitle olarak seçtiği 3-14 yaş grubu çocukların eğitilmesini ve bilinçlenmesini oyun ve eğlence yoluyla oluşturmayı hedeflemiştir.

TRT Çocuk kanalının ilkesi olarak ülkemizin, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki bakımdan sağlıklı nesiller yetiştirilmesine katkıda bulunmak, hedef kitesine, evrensel pedagojik normlarda, kaliteli, çağdaş ve sorumlu yayıncılık anlayışıyla destekleyici ve yol gösterici olmanın yanında, Türk dilinin ve kültürünün doğru bir şekilde tanıtılmasına aracı olmayı da amaçlamaktadır.

Zaman içinde son teknolojileri altyapısına adapte eden ve programlarında etkileşime önem veren TRT Çocuk, çoklu zekâ kuramına dayalı yayıncılık gibi evrensel çocuk yayıncılığı ilkeleriyle hazırlanan programları çocuklarla buluşturarak Türkiye'deki çocuk yayıncılığının standartlarını yükseltti.

4.4.1. TRT Çocuk Kanalı Yayın Akışı

TRT Çocuk kanalı sabah saat 06.30'da yayına başlamaktadır. Akşam saat 22.00'de yayın son bulmaktadır.

Tablo 4.68. TRT Çocuk'un 19.02.2015 Tarihli Yayın Akışı

06:30Kuzucuk	14:25 Keloğlan Masalları
07:00 Mimocan Her Yerde	15:10 Rafadan Tayfa
07:20 Paytaktan Öyküler	17:05 Canım Kardeşim
07:30 Çatlak Yumurtalar	17:45 Nane İle Limon
07:50 Pepee	18:15 Keloğlan Masalları
08:45 Biz İkimiz	19:10 Rafadan Tayfa
09:05 Dinozor Treni	19:35 Çizgi Film Makinesi
09:45 Canım Kardeşim	19:45 Tel Ali
10:40 Mini Mini Hutolar	19:55 Harika Balon
11:10 Doki	20:05 Nasıl Acaba?
11:50 Mutlu Oyuncak Dükkanı	20:15 Cille
12:25 Maysa ve Bulut	21:00 Mancınık
12:50 Arı Maya	21:30 Haberin Olsun
13:25 Pırdino	21:45 Bizim Ninniler
15:55 Köstebekgiller	21:55 Tilki
16:50 Çatlak Yumurtalar	

4.5.2. TRT Çocuk Kanalının Yayın İçerikleri

Bir haftalık izleme sonucunda TRT Çocuk kanalında 28 adet yapım bulunmuştur.

Kuzucuk: Kapkara gözleri, pamuk gibi tüyleri ve her zaman gülümseyen yüzüyle Kuzucuk”, çocukların vazgeçemediği oyun arkadaşı! Gelmiş geçmiş en tuhaf maceralar onun başından geçiyor! Okul öncesi çocukların eğitimine ve eğlencesine dönük olarak tasarlanan yapım, eğlenceli kurgusuyla onlara hem keyifli dakikalar sunuyor hem de onlara farklı kavramlar konusunda bilgi veriyor.¹¹¹

Mimocan Her Yerde: Üç yakın arkadaş Mimocan, Hopisu ve Totti adlı kuklaların maceralarını ekrana getiren, okul öncesi çocukların çevre algılarını güçlendirmeyi amaçlayan; sosyal yaşam, doğa, doğadaki değişimler gibi konulara yer

¹¹¹ TRT, 2013 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya7/dosya/2014/09/11/d6e3f1c9-8432-44cf-9b2d-fc3881c369d5.pdf>, Erişim Tarihi:23.01.2015

veren, çocukların duygularını, becerilerini, cinsiyetlerini kısaca kendilerini tanımalarına yardımcı olan program.¹¹²

Paytaktan Öyküler: Okul öncesi işitme ve konuşma engelli çocuklar için işaret dilini kullanarak hazırlanan, Paytak karakterinin pandomim sanatından ve animasyonlardan faydalanarak kısa öykülerle, çocuklara her bölümde farklı kelimeleri ve kavramlar öğrettiği, işitme engeli olmayan çocukların da pandomim ve jonglörük sanatından örnekler izleyerek eğlenceli vakit geçirmelerini sağlayan günlük çocuk programı.¹¹³

Çatlak Yumurtalar: Her bölümde kendilerine yeni bir görev edinen Limon ile Zeytin, zengin hayal güçleri sayesinde kılıktan kılığa girerek, bu görevleri yerine getirmeye çabalar. Hedef kitlesi okul öncesi çocuklar olan yapım içerdiği heyecan dolu sahnelerle çocuklara hem eğlenceli hem de eğitici vakit geçirtmeyi amaçlamaktadır.

Pepee: Okul öncesi çocuklara hitap eden Pepee, şöhreti gün geçtikçe yayılan, büyük küçük demeden herkesin kalbini kazanan bir animasyon kahraman. Büyümek için sabırsızlanan, yeni şeyler öğrenmek için sürekli çabalayan Pepee'nin başından geçenlerle, aslında çocukların hikâyesi anlatılıyor.¹¹⁴

Biz İkimiz: Ana karakterleri Arda ve Ceren olan yapımda nesnelere, cisimlere, hayvanlara meyvelere ve daha bir çok konu hakkında çocuklara bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır.

Dinozor Treni: Hedef kitlesi 9-12 yaş grubundan oluşan çizgi filmde Buddy ve arkadaşları her bölümde farklı bir dinozor ile tanışıp arkadaş oluyorlar ve onların özelliklerini öğreniyorlar.

Canım Kardeşim: İki kız kardeşin sürükleyici maceralarını ekrana getiren yapım, bir ailede yaşanabilecek her şeyi eğlenceli bir dille çocuklar için uyarlıyor. Kardeşliğin tüm güzelliğini Müge ve Mine'nin hikâyesiyle ekrana taşıyarak, ailenin önemi, sevgi,

¹¹² TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi: 20.01.2015

¹¹³ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹¹⁴ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015.

sorumluluk duygusu, paylaşım ve ebeveynlerle ilişkiler gibi konularda çocuklara yol gösteriyor.¹¹⁵

Mini Mini Hutoslar: Okul öncesi çocuk grubuna hitap eden çizgi filmde Siro ve arkadaşlarının başından geçen ilginç olaylar anlatılmaktadır.

Doki: Hedef kitlesi 6-9 yaş grubundan oluşan çizgi filmde sevimli köpek Doki ve arkadaşlarının macera dolu hikayeleri anlatılmaktadır.

Mutlu Oyuncak Dükkanı: Kıpır, Çilli, Fistan, Pofu, Maviş ve Robi; onlar Mutlu Oyuncak Dükkanının sevimli kahramanları. Yetenekli oyuncak tamircisi Ayşe Usta ile birlikte bu muhteşem dükkânda yaşıyorlar. Dükkâna zaman zaman tamir edilmek üzere yeni oyuncaklar geliyor, onların da dükkân sakinleriyle maceraları oluyor. Yan dükkânda ki Kasap'ın, Kırık Diş adında sevimli, tembel ve oyun meraklısı bir kedisi var ve bu kedinin kahramanlarımızla yaşadığı eğlenceli ve bir o kadar da yorucu zamanları geçiyor.

Maysa ve Bulut: Yörüklerinin kültürlerini ve yaşamlarını anlatan bir animasyon dizisidir. Hedef kitlesi 6-9 yaş grubundan oluşan çizgi filmde, Maysa adında küçük bir kızla onun en iyi arkadaşı Bulut'un başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Arı Maya: Arı Maya ile arkadaşı Willy'nin kovanın içinde ve dışında başından geçen olayların anlatıldığı hedef kitlesi okul öncesi çocukların olduğu çizgi filmidir.

Pırdino: Tarık ve Ela'nın başından geçen olaylara Sansar, Porsuk, Pırdino, Şimşek ve Çıvgın'ın eşlik ettiği yapımdır.

Keloğlan Masalları: Efsaneleşmiş masal kahramanı Keloğlan, günümüze eğlence ve heyecan dolu bir gezinti gerçekleştiriyor. Hedef kitlesi 6-9 yaş grubundan oluşan çizgi dizide, gerçek ve masal iç içe geçiyor. Dünyayı ele geçirmek isteyen Kara Vezir ve adamlarının karşısında Keloğlan ve arkadaşları var.¹¹⁶

Rafadan Tayfa: 6-9 yaş grubuna hitap eden çizgi film Akın, Kamil, Mert ve Hayri'nin yaşadıkları bir mahallede başlarından geçen olayları konu edinmektedir.

¹¹⁵ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹¹⁶ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

Köstebekgiller: Drama türündeki programın hedef kitlesi 6-12 yaş grubudur. Çocuklara sorumluluk duygusunu, dostluğu ve paylaşımı öğreten Köstebekgiller, çocuk gelişimine katkısıyla dikkat çeken bir yapımdır. Dostluk, sevgi, yardımlaşma, doğa bilinci ve fedakârlık gibi pek çok konuda, eğitici içeriğe sahip program.¹¹⁷

Nane ile Limon: Birbirinden farklı serüvenlere atılan Nane ile Limon, Biber ve Çilek de ekibe katılınca, yeni dostlarıyla maceraların içine gizlenen pek çok bilgiyi öğreniyor. Gündelik yaşamdan beslenen hikâyeler, ilginç detaylarla süslenerek, izleyicinin eğlenirken öğrenmesine öncülük ve rehberlik etmeyi amaçlıyor.¹¹⁸

Çizgi Film Makinesi: Herhangi bir konu sınırlaması olmaksızın, web ve posta yoluyla çocuklardan toplanan ve tamamen onların hayal gücünün ürünü olan resimlerin, grafiksel aşamalardan geçirilip animasyona dönüştürüldüğü böylece izleyici kitlesinin katılımının sağlandığı bir program.¹¹⁹

Tel Ali: Özel yazılıma sahip interaktif bir program olan “Tel Ali”, çocukları heyecanlı anlarla örülü bir yarışmaya davet ediyor. Minikler bu eğlenceli dil oyunuyla bilgilerini sınama fırsatı yakalıyor. O soruyor, çocuklar tahmin ediyor.¹²⁰

Harika Balon: Her bölümde farklı bir şehri, farklı bir coğrafyayı, farklı bir kültürü, farklı bir bilgiyi çocuklar için son derece eğlenceli bir dil ve görsel yapıyla anlatmayı planlamaktadır.¹²¹

Nasıl Acaba?: Programda bilgilendirici, eğitici ve eğlenceli deneyler yapılmaktadır

Cille: İyiler ve kötüler arasındaki ezeli mücadeleye bambaşka bir yorum getiren Cille, 9-12 yaş hedef kitlesine hitap eden çizgi dizidir. Ekranda, şiddet içeren yapımlara

¹¹⁷ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹¹⁸ TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹¹⁹ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

¹²⁰ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

¹²¹ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

karşı geliştirilen özgün hikayesiyle Cille, çocukların sosyal gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlıyor.¹²²

Mancınık: 10-12 yaş çocuk grubunu yarışmacı olarak kabul eden, genel olarak bilgi ve zekanın hızlı kullanımını amaçlayan, öğretici yarışma programı.¹²³

Haberin Olsun: Çocukların ilgisini çekecek olan her konu kitap, resim, hayvanlar alemi, çevre, küresel kriz... Bunun yanında çocuk haklarının anlatıldığı sosyal sorumluluk duygularını güçlendirecek çocuklara haber olacak her konu programın içeriğini oluşturmaktadır..¹²⁴

Bizim Ninniler: Anadolu'nun en sevilen ninnileri ve birbirinden güzel düşünce kliplerini ekrana getiren bu kısa animasyon dizisi, anonimleşen ninnilerimizi yeni kuşaklara aktarmaktadır.¹²⁵

Tilki: Tilki TRT Çocuk Kanalının web sitesi üzerinden oynanan interaktif bir yarışma programı. Kurnaz olarak bildiğimiz Tilki karakteri, yarışılmacılara verdiği ipuçlarıyla yönlendirerek doğru cevabı bulmalarına yardımcı oluyor. Onları eğlendirerek bilgi sahibi olmalarını amaçlıyor.¹²⁶

Yarışçı: 7- 12 yaş grubu çocukların trafik bilgisi ve bilincini geliştirmeyi hedefleyen bilgisayar oyunlarının yer aldığı çocuk yarışma programı.¹²⁷

¹²² TRT, 2012 Faaliyet Raporu - <http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹²³ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

¹²⁴ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

¹²⁵ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015

¹²⁶ TRT, 2010 Faaliyet Raporu- <http://medya.trt.net.tr/medya1/dosya/2011/06/24/caf61dd4-ab86-4cb1-9bea-ca66711c24ac.pdf>, Erişim Tarihi:22.01.2015

¹²⁷ TRT, 2011 Faaliyet Raporu - <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>, Erişim Tarihi:20.01.2015.

SONUÇ

Son zamanlarda insanlar arasındaki sorunları çözüme yolu olarak şiddeti seçme eğiliminin arttığı görülmektedir. İnsanları bu davranışa yöneltten sebeplerin başında sosyal, kültürel, psikolojik, çevresel ve ekonomik nedenlerin yattığı yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Şiddetin öğrenilen bir davranış olduğuna dikkat çekmek gerekmektedir. Günümüzde namus cinayetleri, kan davaları, onur, şeref için adam öldürmeler ve benzeri anlaşmazlıkların çözümünde şiddetin bir araç olarak kullanılması, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak görüldüğünün en büyük delilidir.

Bu durum aynı zamanda şiddetin kuşaktan kuşağa aktarıldığını da göstermektedir.

Şiddet konusunda diğer önemli bir husus da, bireylerin şiddeti içinde yaşadığı toplumdan, aileden ve belki de en önemlisi kitle iletişim araçlarından öğrenmesidir.

Kitle iletişim araçları içerisinde televizyon hem ulaşılması en kolay hem de en yaygın araç olması nedeniyle bireyler üzerinde diğer araçlardan daha etkilidir. Özellikle görsel etkinlik bakımından televizyon içerisinde barındırdığı şiddet görüntüleriyle prim yapmakta ve reytingini artırmaktadır.

Yaralama, öldürme, tecavüz, taciz ve tehdit gibi şiddet unsurlarının olağan davranışlar şeklinde gösterildiği filmler, diziler, çizgi filmler ve reality showlar şiddet içeren en yaygın televizyon programlarıdır.

İzleyicilerin bu türden şiddet unsurlarıyla sıkça karşılaşmaları dünyayı daha karamsar görmelerine ve bu durumdan kurtulmanın neredeyse imkansız olduğuna inanmalarına neden olmaktadır. Diğer taraftan şiddetten etkilenen ve televizyon kahramanlarını kendilerine rol model yapan izleyici aynı şiddeti çevresindekilere uygulamakta bir sakınca görmemektedir.

Özellikle çocuklar açısından en kolay ulaşılabilen ve takip edilebilen kitle iletişim aracı olan televizyon bu durumda en önemli unsur konumundadır. Her yaş grubundan çocukların takip ettikleri çeşitli yapımların yer aldığı televizyon programlarında bulunan şiddet içeren görüntü ve söylemlerin çocuklar üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu bilinmektedir.

TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmler incelendiğinde, 28 çizgi filmin içerisinde yer alan 13 çizgi filmde şiddet ögesine rastlanmıştır. 15 çizgi filmin ise herhangi bir şiddet ögesi içermediği gözlemlenmiştir.

Çizgi filmlerin tamamında şiddet türleri içerisinde en fazla fiziksel şiddet eylemine, en az da ekonomik şiddet ögesine rastlanmıştır. Çizgi filmlerin tamamında cinsel şiddet ögesi görülmemiştir. Fiziksel şiddet eylemleri içerisinde en fazla görülen ise düşürme eylemidir. Fiziksel şiddet türlerinden; yakma, tokat atma, tükürme, kol kırırma, ellerini kollarını bağlama, kol bacak kırma, saçında sürüklenme, tekmeleme, silahla yaralama ve öldürme gibi fiziksel şiddet eylemlerine rastlanmamıştır. Psikolojik şiddet eylemleri içerisinde en fazla görülen korkutma eylemidir. Çizgi filmlerin tümünde eleştirme, küfür etme, dini ve etnik kimliğine yönelik hakaret etme, karar verme sürecinde şüphe etmesini sağlama, kararlara katılımı engellemek ve sosyal hayatını katı kurallarla sınırlandırma gibi psikolojik şiddet eylemlerine rastlanmamıştır. Sözel şiddet unsurları içerisinde en fazla görülen şiddet ögesi tartışma eylemidir. Çizgi filmlerde sadece sözel şiddet unsuru olan sürekli sorguya çekme eylemine rastlanmamıştır. Ekonomik şiddet unsuru sadece bir çizgi filme bir kişinin eşyasını alma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Çizgi filmlerin tümünde kişinin parasını alma, kişinin parasını geri vermeme, kişiyi zorla istemediği bir işte çalıştırma, kişiyi istediği halde çalıştırmama ve para vermeme gibi ekonomik şiddet eylemlerine rastlanmamıştır.

Çizgi filmlerde karakterlerin karşılaştığı şiddet olaylarına daha az tepki verdiği, şiddet eylemlerinin şiddete uğrayan karakterde olması gerekenden daha az zarara yol açtığını ve uygulanan şiddet eylemlerinin gerekçesinin fazla oranda olmadığı yapılan analizlerde ortaya çıkmıştır.

İncelenen çizgi filmlerde sempatik şiddetin bulunduğunu söylemek yanlış olmaz. Şöyle ki söz konusu çizgi filmlerin % 60,7 oranında şiddetten beklenen tepkinin gösterilmemesi, % 53,6 oranında şiddetin beklenen zarara yol açmaması, % 60,7 oranında şiddete karşı tepki gösterilmemesi sonuçları % 53,6 oranında şiddetin normalleşmesi durumunu ortaya çıkarmıştır.

Çizgi filmler sempatik şiddet bağlamında incelendiğinde en fazla orana sahip olan çizgi filmler; Cille, Keloğlan Masalları ve Kuzucuk çizgi filmleridir. Cille çizgi filminin 15 sahnesinde yer alan şiddet eylemlerinin, 12 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı

görmemesi, 5 sahnesinde şiddet eyleminden beklenen zarara yol açmaması, 9 sahnesinde uygulanan şiddete tam tersi tepkide bulunulması ve uygulanan bütün şiddet eylemlerinin normalmiş gibi gösterilmesi söz konusudur. Keloğlan Masallar adlı çizgi filmin 20 sahnesinde yer alan şiddet eylemlerinin, 8 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 13 sahnesinde şiddet eyleminden beklenen zarara yol açmaması, 7 sahnesinde uygulanan şiddete tam tersi tepkide bulunulması ve uygulanan bütün şiddet eylemlerinin normalmiş gibi gösterilmesi söz konusudur. Kuzucuk çizgi filminin 10 sahnesinde yer alan şiddet eylemlerinin, 8 sahnesinde şiddetin beklenen karşılığı görmemesi, 9 sahnesinde şiddet eyleminden beklenen zarara yol açmaması, 3 sahnesinde uygulanan şiddete tam tersi tepkide bulunulması ve uygulanan bütün şiddet eylemlerinin normalmiş gibi gösterilmesi söz konusudur.

Çalışmanın ana teması olan sempatik şiddetin çizgi filmlerde dahi herhangi bir sakınca görülmezsizin yer alması, şiddete gereken tepkinin gösterilmemesi, şiddet eyleminden sonra beklenen zararın görülmemesi gibi durumlar ise hem şiddeti sempatikleştirmekte hem de çocuklar arasında şiddetin normalleşmesi tehlikesini beraberinde getirmektedir.

İzleyici kitlesi olarak daha çok çocuklara hitap eden çizgi filmlerde bu türden sempatik şiddet unsurlarına yer verilmesi çocukları derinden etkilemektedir. Yaralanmanın, ölmenin olmadığı çizgi filmlerde, gerçek ile fantezi arasında ayırım yapamayan çocukların bu türden sempatik şiddet sahnelerine maruz kalmaları, bunları model olarak taklit etmeleri çocuklar için daha büyük sorunlara neden olacaktır.

Özellikle kamusal yayıncılık anlayışıyla yayın yapan TRT Çocuk kanalının, 6112 sayılı Radyo Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında kanununun 4. maddesine göre "v) *Yayınlara şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması*" ve "z) *Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması*" hususunda üzerine düşen sorumluluğu kendisinde daha fazla hissederek gereken hassasiyeti göstermesi ve bu platformda yayın yapan diğer tematik çocuk kanallarına da bu konuda örnek olması gerekmektedir.

Sonuç olarak toplumda şiddet unsurunun var olduğunu ve çizgi filmlerinde bu duruma etkisinin olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu türden şiddet olaylarına çizgi

filmlerde yer verilmemesi toplumsal şiddeti tamamen ortadan kaldırmayacaktır, ancak küçümsenmeyecek oranda şiddetin azalmasını sağlayacaktır.

EKLER**EK 1. PROGRAM KÜNYELERİ****KUZUCUK**

Yapımcı: Ramazan ARMAN

Yönetmen: Orhan ÖZTÜRK

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 30 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 06:30

MİMOCAN HER YERDE

Yapımcı: Tülay DOĞAN

Yönetmen: Evren KÖSE

Kategori: Drama

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 19 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 07:00

PAYTAKTAN ÖYKÜLER

Yapımcı: Tülin YENİLMEZ

Yönetmen: Ezgi OTUZ

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 10 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 07:20

ÇATLAK YUMURTALAR

Yapımcı: Mart Ajans

Yönetmen: Yücel ÇAVDAR

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 15 dakika

Hedef kitle: 6-9 yaş çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 07:30

PEPEE

Yapımcı: Düşyeri Çizgi Film Stüdyosu

Yönetmen: Özhan ODAK

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 52 dakika

Hedef kitle: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 07:50

BİZ İKİMİZ

Yapımcı: Kerem TÜLÜN-Nurullah YENİHAN-Salih KURT

Yönetmen: Fatih ÇALIŞKAN

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 11 dakika

Hedef kitle: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 08:45

DİNOZOR TRENİ

Yapımcı: Sue Bea Montgomery

Yönetmen: Craig Bartlett

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 33 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 09:05

CANIM KARDEŞİM

Yapımcı: Murat KÜRÜZ

Yönetmen: Murat KÜRÜZ

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 50 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 09:45-17:05

MİNİ MİNİ HUTOSLAR

Yapımcı Ve Yönetmen :Bulunamamıştır

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 35 dakika

Hedef kitlesi:Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 10:40

DOKİ

Yapımcı: Julie STALL

Yönetmen: Angela SONDON

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 30 dakika

Hedef kitle:Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 11:10

MUTLU OYUNCAK DÜKKANI

Yapımcı: Taner AKÇAY

Yönetmen: H.Sinan GÜNGÖR

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 37 dakika

Hedef kitle:Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 11:50

MAYSA VE BULUT

Yapımcı: Resimli Filim Animasyon Stüdyosu

Yönetmen: Mustafa Yavuz GÜL

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 19 dakika

Hedef kitle: 6-9 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 12:25

ARI MAYA**Yapımcı:** Jocques ROMEU**Yönetmen:** Daniel DUDA**Kategori:** Çizgi Dizi**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 54 dakika**Hedef kitle:**Okul öncesi çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 12:50**PIRDİNO****Yapımcı:** Kerem TÜLÜN-Nurullah YENİHAN-Ömer Faruk TÜLÜN**Yönetmen:** Günay KÖKER**Kategori:** Çizgi Dizi**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 48 dakika**Hedef kitle:** 9-12 Yaş grubu çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 13:25**KELOĞLAN MASALLARI****Yapımcı:** A. Barış İSLAMOĞLU**Yönetmen:** A. Barış İSLAMOĞLU-Meltem TAŞKAN**Kategori:** Drama**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 50 dakika**Hedef kitle:**6-9 yaş grubu çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 14:25 -18:15

RAFADAN TAYFA**Yapımcı:** İsmail FİDAN**Yönetmen:** İsmail FİDAN**Kategori:** Çizgi Dizi**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 38 dakika**Hedef kitlesi:** 6-9 yaş grubu çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 15:10-19:10**KÖSTEBEKGİLLER****Yapımcı:** Arzu ODUNCU-Deniz CEYLAN**Yönetmen:** Ömer Gökhan ERKUT**Kategori:** Drama**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 47 dakika**Hedef kitlesi:** 6-12 yaş grubu çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 15:55**NANE İLE LİMON****Yapımcı:** Hasan IŞIK-A.Musab GÜNDÜZ**Yönetmen:** Nihan OKÇUOĞLU AŞIK**Kategori:** Çizgi Dizi**Periyodu:** Hafta içi her gün**Süresi:** 27 dakika**Hedef kitlesi:** 6-12 yaş grubu çocuklar**Yayın Saati:** Hafta içi: 17:45

ÇİZGİ FİLM MAKİNESİ

Yapımcı ve Yönetmen: Zor Zanaat Prodüksiyon

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 3 dakika

Hedef kitlesi: Genel

Yayın Saati: Hafta içi: 19:35

TELALİ

Yapımcı ve Yönetmen: Zor Zanaat Prodüksiyon

Kategori: Çizgi Dizi

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 9 dakika

Hedef kitlesi: 6-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 19:45

HARİKA BALON

Yapımcı: Burçin ÖZDEMİR-Gülçin ÖZDEMİR ÜNAL

Yönetmen: Ali İhsan ÇELENK

Kategori: Eğlence

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 13 dakika

Hedef kitlesi: 6-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 19:55

NASIL ACABA?

Yapımcı: Feyzan GÜMÜŞ

Yönetmen: Feyzan GÜMÜŞ

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 9 dakika

Hedef kitle: 6-9 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 20:05

CİLLE

Yapımcı: Hasan IŞIK-A.Musab GÜNDÜZ

Yönetmen: Gökhan AŞIK

Kategori: Drama

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 40 dakika

Hedef kitle: 9-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 20:15

MANCINIK

Yapımcı: Şencan UZUN

Yönetmen: Serdar ÇALIŞKAN

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 20 dakika

Hedef kitle: 9-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 21:00

HABERİN OLSUN

Yapımcı: Hasan AKGÜN

Yönetmen: Hasan AKGÜN

Kategori: Haber

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 15 dakika

Hedef kitlesi: 9-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 21:30

BİZİM NİNNİLER

Yapımcı: Mehmet ERYILMAZ

Yönetmen: Mehmet ERYILMAZ

Kategori: Kültür

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 12 dakika

Hedef kitlesi: Okul öncesi çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 21:45

TİLKİ

Yapımcı ve Yönetmen :Zor Zanaat Prodüksiyon

Kategori: Kültür

Periyodu: Hafta içi her gün

Süresi: 12 dakika

Hedef kitlesi: : 9-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta içi: 21:55

YARIŐCI

Yapımcı ve Yönetmen : Zor Zanaat Produksiyon

Kategori: Eğitim

Periyodu: Hafta sonu

Süresi: 25 dakika

Hedef kitlesi: : 9-12 yaş grubu çocuklar

Yayın Saati: Hafta Sonu: 15:00

KAYNAKÇA

- Alem, Jale, “Medya ve Şiddet”, A. Bülend Göksel, Bilgehan Gültekin (Ed.), *Medya Analizleri*, (ss. 147-176), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2008.
- Artuk, Mehmet Emin, Medyada Şiddet ve Özellikle İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri ve Bunun Önlenmesi, *Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri*, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayını, Ankara 2003.
- Aşkaroğlu, B., *Şiddet İçeren Çizgi Filmlerin İlköğretim Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2006.
- Atan, U., *Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995.
- Balcı, Fatih, Gergin, Nadir, “Medya ve Çocuk: Medyadaki Şiddetin Çocuklara Etkisi”, Yasemin Giritli İnceoğlu, Nurdan Akıner (Ed) *Medya ve Çocuk Rehberi*, Eğitim Kitabevi, Konya 2008.
- Balcıoğlu, İbrahim, *Şiddet ve Toplum*, Bilge Yayınları, İstanbul 2001.
- Bilgin, Nuri, *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitapevi, Ankara 2006,
- Can, A., *Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimlerine Etkileri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.
- Çığ, Ünsal, *Kadife Karanlık-2*, Su Yayınevi, İstanbul 2006.
- Çöloğlu, Defne Ö., *Televizyon Mesih mi Şeytan mı?*, Ütopya Yayınevi, Ankara 2010.
- Demir, Ö., *Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2013.
- Ergi, D., “Şiddetin Kültürel Kökenleri”, *Bilim ve Teknik Dergisi*, 399, 2001, 40-41.

- Erten, Y., Ardalı, C., "Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cogito Dergisi*, 6(7), 1996, 143-164
- Gürdilek, R., "Terk Edemediğimiz Davranış Şiddet ", *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı: 466, 2006, 29.
- İldeş, Nihal, *Aile ve Şiddet, Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri*, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayını, Ankara 2003.
- İnam, A., "Şiddeti Anlamak ", *Bilim ve Teknik Dergisi*, 399, 2001, 46-47.
- İnce, M., *Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991.
- Kızmaz Z., "Şiddetin Sosyo - Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım" [Elektronik Sürüm], *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 2006, 247-267.
- Kocabaşoğlu N, Savrun M, Konuk N, "Sosyo-Kültürel Açından Şiddet", İbrahim Balcıoğlu (Ed.), *Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açından Şiddet*, (ss. 27-31), Yüce Yayın, İstanbul 2000.
- Kocadaş, Bekir, Özgür, Özge, Özbulut, Mahmut, *Gençlik ve Şiddet*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınevi, Ankara 2010.
- Köknel, Özcan, *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2000.
- Moses R., (Çev.: Ayşe Kul) "Şiddet Nerede Başlıyor", *Cogito Dergisi*, 6(7), 24-27.
- Mutlu, Erol, *Televizyon ve Toplum*, TRT Yayınları, Ankara 1999.
- Önür, Nimet, *Medya ve Eğitim*, Atilla Yayıncılık, Ankara 1998.
- Palabıyıköğlu, R., "Medya ve Şiddet", [Elektronik Sürüm], *Kriz Dergisi*, 5-2, 123-126
- Pembecioğlu, Nilüfer, *İletişim ve Çocuk*, Ebabil, Ankara 2006.
- Süleyman Demirci, "Mutlu Köseli, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Kaan Böke (Ed), *İkincil Veri ve İçerik Analizi*,(ss.321-364), Alfa Yayınları, İstanbul 2009.

- Tarhan, Nevzat, “Şiddet Davranışının Psikolojik-Kültürel Boyutu”, İbrahim Balcıoğlu (Ed), *Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik Açıdan Şiddet*, (ss. 109-119), Yüce Yayın, İstanbul 2000.
- Usta, A., “Etnik Şiddet Olgusu Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir Değerlendirme” [Elektronik Sürüm], *Polis Bilimleri Dergisi*, 11, 2009, 87-106.
- Ünsal, A., “Genişletilmiş Şiddet Tipolojisi”, *Cogito Dergisi* , Sayı:6-7, 1996, 29-36.
- Vural, Sacide, *Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkisi*”, III. Aile Şurası Tebliğleri, T.C. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara 1998.
- Yalaki, Z., “Televizyondaki Şiddet Çocuklarımızı Ne Kadar Etkiliyor?”, *Bakırköy Tıp Dergisi*, 8(2), 2012, 85-88.
- Yıldırım, Aysel, *Sıradan Şiddet*, Boyut Kitapları Yayınevi, İstanbul 1998.
- Yılmaz, Şule, “Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi”, Yeşim Fazlıoğlu (Ed), *Erken Çocuklukta İletişim Dil ve Konuşma*, (ss. 53-69), Paradigma Kitapevi Yayınları, Ankara 2012.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme İlk Rapor Türkiye-1999 ANKARA, Erişim Tarihi: 10.02.2015, http://www.kdkcocuk.gov.tr/contents/files/YasalDuzenlemeler/BM_cocuk_Haklari_Sozlesmesi-Turkiye_Ilerleme_Raporu_%281._Donem-Ilk_Rapor%29.pdf
- Dünya Sağlık Örgütü, “World report on violence and health ” <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/a77019.pdf>, Erişim: 28.01.2013.
- <http://ilef.ankara.edu.tr/id/yazi.php?yad=799> Erişim Tarihi:28.11.2012
- http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/67/01/704293/dosyalar/2012_11/30105728_genlikveiddet.doc Erişim Tarihi :15.02.2013
- <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=147>, Erişim Tarihi:13.03.2015
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/214682/Cizgi_filme_ozenen_cocuk_3_uncu_kattan_dustu.html, Erişim Tarihi: 04.02.2015

<http://www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/ui/article/view/163/163#.UR6Aoh2nbb4>

Erişim tarihi :10.02.2013

<http://www.milliyet.com.tr/2000/05/07/yasam/yas12.html>, Erişim Tarihi: 04.02.2015

<http://www.milliyet.com.tr/2000/10/30/haber/hab08.html>

<http://www.porttakal.com/ahaber-bir-pokemon-dehseti-de-kiliste-yasandi-325747.html>,

Erişim Tarihi: 04.02.2015

<http://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 04.02.2015

[http://www.zaman.com.tr/dunya_cizgi-filmden-etkilenen-cocuk-kendini-](http://www.zaman.com.tr/dunya_cizgi-filmden-etkilenen-cocuk-kendini-asti_1071748.html)

[asti_1071748.html](http://www.zaman.com.tr/dunya_cizgi-filmden-etkilenen-cocuk-kendini-asti_1071748.html), Erişim Tarihi: 04.02.2015

<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919>

RTÜK, “Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet

Ihlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkileri”, RTÜK Özel Çalışma

Grubu Sonuç Raporu [http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?i](http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?icerik_id=ec32c8ea-4f99-4671-902d-8169da4d414f)

[cerik_id=ec32c8ea-4f99-4671-](http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?icerik_id=ec32c8ea-4f99-4671-902d-8169da4d414f) 902d-8169da4d414f, Erişim Tarihi: 13.02.2013

TRT, *2010 Faaliyet Raporu*, Erişim Tarihi:22.01.2015, [http://medya.trt.net.tr/medya1/](http://medya.trt.net.tr/medya1/dosya/2011/06/24/caf61dd4-ab86-4cb1-9bea-ca66711c24ac.pdf)

[dosya/2011/06/24/caf61dd4-ab86-4cb1-9bea-ca66711c24ac.pdf](http://medya.trt.net.tr/medya1/dosya/2011/06/24/caf61dd4-ab86-4cb1-9bea-ca66711c24ac.pdf),

TRT, *2011 Faaliyet Raporu*, Erişim Tarihi:20.01.2015,

<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/120608TRT.pdf>

TRT, *2012 Faaliyet Raporu*, Erişim Tarihi:22.01.2015, [http://medya.trt.net.tr/medya6/](http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf)

[dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf](http://medya.trt.net.tr/medya6/dosya/2013/07/15/237998f0-4eb4-44ab-9aa2-367da7c6d62d.pdf),

TRT, *2013 Faaliyet Raporu*, Erişim Tarihi: 23.01.2015, [http://medya.trt.net.tr/medya7/](http://medya.trt.net.tr/medya7/dosya/2014/09/11/d6e3f1c9-8432-44cf-9b2d-fc3881c369d5.pdf)

[/dosya/2014/09/11/d6e3f1c9-8432-44cf-9b2d-fc3881c369d5.pdf](http://medya.trt.net.tr/medya7/dosya/2014/09/11/d6e3f1c9-8432-44cf-9b2d-fc3881c369d5.pdf),

TRT, *Genel Yayın Planı 2008*, Erişim Tarihi:19.01.2015, [http://medya.trt.net.tr/](http://medya.trt.net.tr/medya/dosya/2009/06/23/2bff1dcf-ed83-4591-9c57-b8d9a970c76f.pdf)

[medya/dosya/2009/06/23/2bff1dcf-ed83-4591-9c57-b8d9a970c76f.pdf](http://medya.trt.net.tr/medya/dosya/2009/06/23/2bff1dcf-ed83-4591-9c57-b8d9a970c76f.pdf),

www.zaman.com.tr, Erişim Tarihi: 01.01.2015

www.cocukaile.com, Erişim Tarihi: 04.02.2015

www.kuraldisi.com, Erişim Tarihi:10.02.2015

www.nedir.com, Erişim Tarihi:10.02.2015

www.psidanismanlik.com/sik-karsilasilan-sorunlar/cocuk/televizyon-gerçekten-sihirli-bir-kutu-mu, Erişim Tarihi:11.11.2014

www.wikipedia.org, Erişim Tarihi: 20.02.2015

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Önder EBREN
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum-1983
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Atatürk Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Adresi	onder.ebren@atauni.edu.tr
Tarih	08.05.2015